

Poliitikud kohtuvad rahvaga

Asso Kommer:
Jäägrite eesmärgiks oli Kaitseväe taastamine Lk 6

Peeter Kadarik:
Tartu maraton kui talvine laulupidu Lk 4

Ülle Juht kutsub naisi julgemalt poliitikasse tulema Lk 2

David Vsevirov meenutab Vjatšeslav Molotovi Lk 12

KESKPOLIITIKUD HARJUMAAL: Riigikogu keskerakondlased sõitsid ringi mööda Harjumaa linnu ja valdu, kohtudes omavalitustegelaste ja valijatega. Pildil Kalev Kallo (keskel) ja Heimar Lenk Keilas Harju Elektri raskeveokite juhtmeköidiseid tootvas osafirmas PKC Grupp, mille osakonnajuhataja Rain Lindus näitab uhkelt oma korras valdusi.

Foto: Urmi Reinde

Loe
lk 4 - 5

Valitsuse PR-juht näitas ust

Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril käisid Inno ja Irja Tähismaa Tartus Tiit Madissoni korraldatud üritusel, mis oli alternatiiviks pisut eemal toimunud toretsevale „pingviinide paraadile“.

Irja Tähismaa sõnul pidasid vanad vabadusvõitlejad Tiit Madisson ja Mart Niklus kõnesid ning poeet Heilo Aadla hakkas spontaanselt laulma omaloodud laule. Pikett päädis sellega, et Esimese Eesti poolt Kaubamaja taha parki pagendatud Teine Eesti marssis Madissoni ja Nikluse juhtimisel Vanemuise ette, hüüdes raskel ajal pidutsejatele kõvahäälselt “Häbi!”. Taheti ka edasi liikuda, kuid rahumeelsete inimeste vastu saadetud politseinikerivi tõkestas tee.

Järgmisel päeval külastasid Inno ja Irja juba Tallinna, eesmärgiks esitada Eesti valitsusliikmetele asjalikke küsimusi. Paraku ei lastud neid pressikonverentsile, rääkimata sellest, et oleks antud võimalust riigijuhtidele küsimusi esitada.

IRJA TÄHISMAA
Blogi: Inno ja Irja kohvik

NELJAPÄEVAL toimunud Vabariigi Valitsuse pressikonverentsi jaoks oli mul valmis mõeldud uus väike, ent väga tähtis küsimus:

KAS TEIL EI OLNUD EILE HÄBI VANEMUISES PILDITSEDA, KUI NII SUUR OSA RAHVAST NÄLGIB?

Olin optimistlik ega kartnud üldse, et meid Stenbocki majja sisse ei lasta. Eelmine kord ju lasti väga ilusti. Inno oli pessimistlikum ja arvas, et meile võidakse sisenemisel takistusi teha.

“Miks?” küsisin mina süütu näoga. “Eesti on ju demokraatlik riik!”

Inno vaatas mind seepeale kaastundliku näoga ja ütles, et ilmselt oli see, et meid eelmine kord sisse lasti, eksitus. Ta oli nimelt kuulnud, kuidas Ansip eelmise pressikonverentsi ajal Ligile ühmas: “Kurat, kes need hullud sisse lasi?”

Tunnistan, et minu nägu venis seepeale küll väga pikaks. Mis tähendab – hullud? Kas peaministri arvates on siis need, kes küsivad temalt küsimusi, poolearulised? Või tohib temalt ainult teatavatübilisi küsimusi küsida? Milles on

eelnevalt kokku lepitud? Sellisel juhul on lood päris naljakad. Demokraatia üks tunnuseid on ju vaba ajakirjandus, ning kuidas saab ajakirjandus olla vaba, kui ajakirjanik ei tohi küsida peaministrilt just selliseid küsimusi, mis on praegusel hetkel olulised. Niipea kui me Stenbocki ukse lahti tegime, kargas meie juurde ülikonnas meesterahvas, kes oli ilmselt turvamees. Ta tõkestas meil naeratades tee ja ütles, et kohe tuleb pressiesindaja ja räägib meiega.

Loe edasi lk 3

Juhtkiri

Naised poliitikasse!

ÜLLE JUHT
Valgamaa Arenduskeskuse juht
Keskerakonna Valgamaa Naiskogu esinaine

Meil Eestis, kus naisi on poliitikas suhteliselt vähe, pole harv sellinegi küsimus: miks peaksid neid rohkem olema? On siis naistel mingi erilise missioon? Kas ajavad nad teistsugust poliitikat kui mehed? Kas naised muudavad poliitikat ja selle kaudu maailma kuidagi paremaks? Läheneva naistepäeva, 8. märtsi puhul võiksime selle üle arutleda.

Mis tahes ühiskonnas on üsna rumal jätta olemasolev inimressurss kasutamata ainuüksi soolistel põhjustel. On kujunenud üldine seisukoht, et mida kõrgemal tasemel osalevad naised ühiskonnas, seda kõrgemad on ka kõik muud inimarengunäitajad. Ja vastupidi.

Millegipärast tihti peetakse naiste osalemist poliitikas nii kohalikul kui ka Euroopa tasandil siiski üsna tavatuks. Eesti Riigikogus on 21% naisi; see on suurusjärgult Euroopa keskmine. Arenenud riikides peetakse aga normaalseks, et parlamendivalimistel osutub valituks üle 30% naisi. Riiki, kus naisi oleks parlamendis 50%, pole olemas. Miks? Kas Eesti naised on eelarvamuste kütkes?

Naiste osalus poliitikas ja ühiskonna soolise võrdsuse tase on omavahel kahtlemata seotud. Tegelikult on naiste tulek tipp-poliitikasse mõjutanud poliitika olemust, muutes selle vähem elitaarseks. Kuid on ekslik arvata, et naised kaitsevad poliitikat ainult naiste huve.

Sama ekslik on eeldada, et valimistel teeb enamik naisi valiku oma sookaaslaste poolt. Maailma esimene demokraatlikult valitud naispresident, Islandi president aastatel 1980–1996 väitis ühes intervjuus, et teda ei valinud mitte naised, vaid mehed. Naised olid kahtleval seisukohal – nad ei usaldanud ei iseennast ega julenud ka näha naist presidendina. Kahjuks on samasugust suhtumist tunda ka Eestis.

Kuidas edasi? Kuidas muuta kujunenud eelarvamust? Tuleb suhelda ja rääkida. Rääkida ja selgitada. Veel kord selgitada ja tõestada. Teha seda seni,

kuni uus suhtumine muutub iseenesestmõistetavaks.

Me peame julgustama naisi osalema poliitikas. Mehed, tooge oma naine poliitikasse! Keskerakond on andnud naistele head võimalused osaleda poliitika teostamisel. Seeläbi on tunnetatav erakonna ja ka ühiskonna ootus naiste suurema panuse järele.

Jagan arvamust, et naistel on aeg hakata traditsiooniliste sotsiaal- ja perepoliitika teemade kõrval enam kaasa rääkima ka teistes valdkondades. Poliitika vajab ju nii mehi kui ka naisi!

Pöördun siinkohal otse naiste poole:

Hea naine, kui Sa aktiivselt huvitud ühiskonnast ja Sul on soov ennast teostada, jagada oma kogemusi, panustada oma mõtteid ja ideid – siis tee seda! Sinu osalus on oluline!

Meestele ütlen:

Kui Sa oled mees, kes tunneb selliseid naisi (ehk oled isegi niisugusega abielus?), siis on Sul võimalik naist poliitikasse minekul igati toetada. Ja juba järgmistel valimistel saad Sa anda oma hääle targa naise ja seeläbi tasakaalustatuma ühiskonna poolt.

Muudatused motiveerivad ja annavad impulsi edasiminekuks. Tean, mida räägin, sest olen seda ise kogunud.

Tegin oma elus muudatuse ja liitusin Keskerakonnaga 2008. aasta jõulukuul, sest tunnetasin, et paigalseis oleks tagasiminekuks. Otsustasin liikuda edasi, tuginedes uutele lootustele ja muudatustele. Muutusi pole mõtet karta.

Naised! Kutsun teid üles muutma suhtumist, olema julged ja otsustuskindlad. Ärgem elagem eelarvamustega, vaid teostagem endid! Vaja on vaid üht – suurt tahet!

Ja mehed, ärge kartke endi kõrval naisi! Üks mis kindel – maailm ilma naisteta ei ole täiuslik! Naised – see on puhas rõõm! Kes siis veel, kui mitte meie, Eesti naised!

Siirad naistepäevatervitused kõigile!

nädala nupud

Savisaar: noored päästavad riigi

Tallinna linnaeapa Edgar Savisaar osales 23. veebruaril Vabadussõjas langenute mälestusmärgi – Reaali Poisi – juures kolme gümnaasiumi ühisel vabariigi aastapäeva miitingul. Ta ütles seal peetud kõnes, et Reaalkooli „Poiss“ on loodud mälestama eeskätt Vabadussõjas langenud Tallinna koolide õpilasi ja õpetajaid. See, et Eesti 1991. aastal teist korda ja ilma sõja ning verevalamiseta iseseisvaks sai, on Savisaare sõnul suur õnne ja ajaloo tavatu kapriis.

„Ent seda, mis kergelt käes, ei oska kõik väärihinnata ja kasutada. Olles saanud peapõlvituse vahepealsetest edusammudest ja rahvuslikust eufooriast, oleme jõudnud majanduslikku, eetilisse ja poliitilisse kriisi, mille sümboliks on 100 000 piiri ületanud tööpuudus,“ märkis Savisaar. Linnaeapa hinnangul vajab riik kriisist väljatulekuks värskeid ideid ja uuendusi. „Tulevikulootused on seotud tänaste noortega, õpilaste ja üliõpilastega,“ ütles ta, avaldades lootust, et praegustel noortel pole enam kunagi tarvis, relv käes, kaitsta Eesti iseseisvust.

„Ent meil on vaja võita majandussõda, et suur osa peredest ei peaks kiratsema allpool vaesuspiiri. Et vabadus ühineks väärika elujärgiga meie kõigi jaoks, kes me siin elame,“ soovis Edgar Savisaar (pildil koos Jüri Kuuskemaaga) lõpetuseks.

Mälestusmiitingu traditsiooni on algatanud Tallinna Reaalkool, Westholmi Gümnaasium ja Gustav Adolphi Gümnaasium. Vabadusaatelite traditsioonidega Reaalkooli juures asuv mälestusmärk „Reaali Poiss“ (autor – kujur Ferdi Sannamees; avatud 1927, hävitatud 1948, taastatud 1993) on ennast kindlalt istutanud eestlaste südamesse, sõnatult sümboliseerides rahva poolt aastail 1918–2010 üleelatud, sealhulgas ka omariikluse meelepidamist nõukogude ajal. *Raepress, Kn*

Ka Eestis tõuseb elektri hind

Leedus on rahvas tänavail, võideldes Ignalina AEJ sulgemise järel mitmekordistunud elektri hinna vastu. Eestis esitas Riigikogu Keskraktsioon majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile arupärimise elektri hinnapoliitika kohta, mis teeb elektri hinna tarbijale kallimaks ka meil.

Lembit Kaljuvee (KE) selgitas, et kolm aastat tagasi maksis maja- või korteriomanik, olenevalt tarbimispaketist, ühe kilovatt-tunni elektrienergia eest (koos erinevate tariifi-, ampri-, taastuvenergia-, ülekande- ja mõttesüsteemitasudega ning käibe- ja aktsiisimaksu arvesse võttes) veidi alla või üle ühe krooni, kuid täna maksab kilovatt-tund elektrit ligi 1,50 või isegi rohkem. Tegemist on ligi poolteisekordse hinnatõusuga. Eesti Energia juhatuse esimees Sandor Liive ütles intervjuus Äripäevale, et pikemas plaanis tõuseb elektri hind Eestis veelgi. Seoses sellega küsibki Kesk Partsiit: miks on majanduslikult keerulisel ajal vaja rahvavaenulikkude elektri hinnapoliitikat ja mida tuleks ette võtta, et ka pärast elektrituru täielikku avanemist jääks elektri hinnatase tarbijatele taskukohaseks?

Saa vabaks, Eesti meri!

Teist aastat kutsutakse Tallinn tähistama vaba ühiskonna päeva. 4. märtsil, mil sai teatavaks endist linnaametnikku Vladimir Panovi õigeks mõistev kohtuotsus. Teda oli kohtutes piinatud viis pikka aastat. Ausad ja õiglased inimesed tundsid juba tükk aega varem, et Panovile teha seaduse rängalt liiga ja et tema ainus süü on kuulumine Keskerakonda. Tegelikult oli see, mis toimus, lihtsalt rõve. Tegemist oli poliitilise protsessiga, mille teostumine tõeliselt vabas ühiskonnas poleks võimalik.

Nõukogude ajal laulsime pidudel „Saa vabaks, Eesti meri!“, ja see tähendas, et lauljatel võis tulla pahandusi. Näiteks 1981. aasta Baltimaade üliõpilaslaulupeol „Gaudeamus“ Vilniuses laulis Tehnikaülikooli meeskoor seda laulu avalikult tänavail, lootes, et ega leedulased sellest midagi ei jaga. Ometi ulatusid kellegi pikad kõrvad Tallinnast sinnaamaale ja koju jõudes jätkus meestel seletamist. Tollest ühiskonnast tahtsimegi vabaks. Ja hakkasime taas laulma: „Jää vabaks, Eesti meri...“

Kus oleme nüüd? Kas räägime avalikult, mida tunneme; kas kirjutame ausalt, mida näeme; kas julgeme laulda „Saa vabaks, Eesti meri!“ – vabaks poliitilisest jälitamisest, vabaks vaesusest, vabaks majanduse laostamisest ja tööpuudusest, vabaks laste lahkumisest, vabaks ängistusest, mis koob oma musta võrku kõigi vaba ühiskonna pärast muretsevate inimeste südamesse? 4. märts vähemalt annab põhjuse sellest kõigest üha uuesti rääkida.

Kolmapäeval, 3. märtsil kell 15 tutvustatakse Tallinna linnavolikogu saalis (Vana-Viru 12) värske sõnavabaduse teemalise uuringu tulemusi ning kuulutatakse välja vaba ühiskonna edendaja ja pidurdaja. (Vaata täpsemalt 1. märtsi ajalehest „Pealinn“)

HIIBUSE NÄDAL

Kuhu on jäänud juhtpoliitikute talupojamõistus?

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
6 274 573
Toimetajad: 6 274 571
6 274 583

Peatoimetaja: Urmi Reinde
urmi@kesknadal.ee
Poliitikatoimetaja: Ivri Vee
ivari@kesknadal.ee
Uudistejuht: Indrek Veiserik
indrek@kesknadal.ee
Toimetaja: Tiit Maksim
tiit@kesknadal.ee

Toimetus käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Algus esilehel

Ansipi pressikonverentsil näidati meile ust

“Kas pressikonverentsi siis ei toimugi või?” küsis Inno üllatunult. „Toimub küll,“ seletas turvamees, kustumatu naeratus huulil. Väga imelik, mõtlesin mina. Pressikonverents toimub, aga meid sisse ei lasta. Mis toimub?

MÕNE minuti pärast saabuski tusase ilmega pressiesindaja Inga Jagomäe. Ta ütles, et Vabariigi Valitsus on võtnud seisukoha meid mitte pressikonverentsile lasta. “Aga miks meid siis ei lubata?” küsis Inno. “Me...eee... otsustasime niimoodi seepärast, et teie käitumine möödunud korral ei olnud vastuvõetav, ja igal valitsusel on õigus otsustada, keda ta...,” puterdas neiu Inga.

“Aga kuidas me siis käitumise?” ei jätnud Inno. “Mida me valesti tegime?” “Te...eee... teate seda isegi,” kokutas Inga.

“Ei teal!” hüüatas Inno. “Palun öelge meile, mida me valesti tegime. Me küsisime küsimusi. Kas see, mida me valesti tegime, oli küsimuste küsimine? Kas me poleks siis tohtinud küsimusi küsida?”

“Makordan... Igal valitsusel on õigus otsustada, keda ta oma pressikonverentsile laseb,” ütles Inga, kes ei osanud ilmselt paugupealt meenutada, mida me möödunud korral

täpselt valesti olime teinud. “Pealegi ei ole teil pressikaarti.”

“Meil on pressikaart,” väitis Inno, kel oli juba Äripäeva-aegadel vastik vaidlemise komme küljes ja kes sai pressiesindaja tõrkusest vaid indu juurde.

“Kus?” küsis Inga.

“Siin,” vastas Inno ja ulatas kokkunud tütarlapsele meie internetikohviku kaardi.

“See ei ole pressikaart,” otsustas Inga.

“Aga milline siis on pressikaart?” küsis Inno.

“Tulete järgmine kord pressikaardiga, ja siis otsustame,” vastas Inga ja tahtis lahkuda. Vestlus tülikate ajakirjanikega oli tubli pressiesindaja täitsa ära väsitanud.

“Aga oodake!” hüüdsin mina.

“Te ütlesite, et Vabariigi Valitsusel on õigus otsustada, milliseid ajakirjanikke ta oma pressikonverentsile laseb. See tähendab siis seda, et kusagil on mingi reeglistik või määrustik, mille alusel ta seda otsustab? Kas võiksite öelda, kus ma võiksin sellega tutvuda?”

“Vot sellega ongi nii, et Vabariigi Valitsus iga kord otsustab eraldi.”

“Mis tähendab, et mingit reeglistikku siis tegelikult pole? Vabariigi Valitsus siis

lihtsalt oma suva järgi otsustab, keda laseb ja keda mitte, tal on niiteld diskretsiooniõigus?” küsisin mina. Ei saanud ju Innole alla jääda.

“Kui te seda... eee... niimoodi nimetate, siis jah,” vastas Inga, vajutas suu kinni ja pistis plagama. Astusime Stenbocki maja uksest välja.

LUMI siras ja päike paistis. Kell oli viis minutit kaksteist läbi. Pressikonverents pidanuks algama kell kaksteist, kuid keda polnud näha kuskil, oli press. Inno märkas vaid ühtainat BNS-i ajakirjanikku, nimega Toomas Toomsalu, Stenbocki majja sisse lipsamas. Ka kella veerand ühe ajal ei tulnud Stenbocki maja poole mitte ühtegi ajakirjanikku.

Vabariigi Valitsuse pressikonverentsist võttis osa niisiis ainult Toomsalu. Kes siis ilmselt küsis seal tragilt küsimusi. Inno arvas, et küllap pakkusid ministrid ajakirjanikule, kes oskab erinevalt meist end korralikult üleval pidada ega küsi härradelt ministritelt küsimusi, mida ta neilt sugugi küsida ei tohi, vabariigi aastapäeva puhul kohvi ja kooki ning ajasid temaga niisama mõnusasti juttu.

Sest just selline on Eesti Vabariigis üks tubli ja korralik ajakirjanik – vaikne ja viisakas,

kuulab kõigepealt ilusti ära, mis härra Ansip talle räägib, ja küsib alles siis ja ainult neid küsimusi, mida ta küsida tohib. Selline ajakirjanik ei pea ka kartma, et teda töölt lahti lastakse. Ja mis võikski praegusel katkuajal olla tähtsam kui see, et sul on söök laual, katus pea kohal ja et sind töölt lahti ei lasta?

Kahjuks on siiski veel neid, kes sellest aru ei saa ja tahavad uhkelt Vanemuise ballit naasnud ministrihärredel pidupäevatuju ära rikkuda. Nagu meie Innoga. Sest kohe kuidagi ei anna rahu küsimus:

KAS TEIL EI OLNUD EILE HÄBI VANEMUISES PIDUTSEDA, KUI NII SUUR OSA RAHVAST NÄLGIB?

Sellise küsimuse tahtsingi ma seekord peaministrihärä Ansipile esitada. Küllap ta kartis. Või ei teadnud vastust. Et miks ta pidutseb, kui rahvas nälgib? Eks sellisele küsimusele ongi raske vastata. Mida sa, hing, muud ikka öelda oskad, kui et: olen peaminister ja pidutsen kui tahan. See oligi ilmselt vastus mu väikele, ent väga tähtsale küsimusele. Ansipil oli ilmselt lihtsalt häbi seda üles tunnistada.

Irja Tähismaa

TUSANE TÛTARLAPS: Valitsuse kommunikatsioonijuht Inga Jagomägi keeldus Tähismaid pressikonverentsile lubamast põhjendusega, et igal valitsusel on õigus otsustada, keda ta oma pressikonverentsile laseb ja keda mitte. Eeskirja või reeglistikku, kus säärane põhimõte kirjas oleks, tal ette näidata ei olnud.

Foto: Inno Tähismaa

Oleksime vabad ka ilma Eesti Kongressita

11. ja 12. märtsil möödub 20 aastat päevast, mil 1990. aastal tuli „Estonias“ kokku Eesti Kongressi I istungjärg.

REIN RUUTSOO
Eesti Kongressi saadik,
Eesti Komitee liige

1990. aasta kevadel ei saanud olla endastmõistetavamast unistust kui Eesti iseseisvus. Selles ei kahelnud keegi. Küsimus oli 1990. aastal ju mitte „kas?“ (nagu püütakse täna sisendada), vaid „kuidas?“. Probleem oli, kuidas panna nii Washington kui ka Moskva meie unistust tõsiselt võtma. Washingtonile jäi määravaks see, mida arvas Moskva. Ilma Eesti tollase valitsuse liitlase Jeltsini jah-sõnata oleks ka 1991. aasta augustis Lääs „järejepidevuse“ ja „okupatsiooni“ juttudele kurdiks jäänud, nagu oli seda olnud 50 aastat. Moskvast ei teinud keegi mitte kordagi (!) märkama, et Eesti Kongress on üldse valitud. Kuid veelgi hullem – Läänes,

sh USA-s tekitas kabuhirmu isegi mõte, et lõhestunud Baltikumis läheb „palavaks“. Miljonite venelaste kuulutamist paariateks ei õigustanud mingi okupatsioon.

Eesti Kongress – milleks?

Probleemis, kuidas Rahvarinne nägi Eesti Kongressi valimisi, oli praktiline küsimus vaid üks: mida me võidame ja mida võime kaotada?

Üsna peagi oli selge, et Eesti Kongressi ideoloogid – Kelam, Velliste jt – mängivad kahe-kordset mängu. Eesti Kongressi kui eesti rahva tahteavalduse kõrval tähtsusust üha enam kongressi mandaadi toel pürgimine jagamatule võimule. Kes julges näidata, et Kelam, Laar jt tahavad saada ainsaks võimuks Eestis, sai kohe süüdistuse, et on „Moskva agent“. Et ERSP näeb Eesti Kongressis oma käepikendust, oli päevselge, kui Kodanike Komiteede juhid keeldusid ettepanekust, et nad omakorda, kui Rahvarinne toetab Eesti Kongressi, toetaksid Ülemnõukogu valimisi. Vähe sellest, et nad ei asunud Ülemnõukogu valimisi toetama, – nad jõudsid Eesti Kongressi valimise eel koguni selleni, et Kelam, Adams, Velliste jt kutsusid Ülemnõukogu valimisi hoopis ära jätma! Moskva stalinistidele oli ERSP

boikott Ülemnõukogu suhtes teretulnud.

Iga Eestile head sooviv ja mitte iga hinna eest võimu juurde trügiv poliitik pidi nägema katastroofi. Ühelt poolt valitakse Ülemnõukogu, milles istuvad peamiselt muukeelsed intrid (iseseisvuse vastased), ja teiselt poolt ERSP kontrollitud Eesti Kongress, mida ei tunnusta ei N Liidus ega maailmas mitte keegi!

Rahvarinde piisav esindatus Eesti Kongressis tagas, et vaatamata ERSP survele ei kuulutanud Eesti Kongress end kohe kõrgeimaks võimuks Eestis. Kuid formaalse eesmärgi saavutamine – Kelami, Velliste jt peaaegu jagamatu võim Eesti Kongressis – kahjustas otsustavalt usaldust Eesti Kongressi vastu isegi Eestis. Kongressil valitud Eesti Komitee juhatuses

oli Rahvarindest vaid üks (!) inimene. Kongressi kümnekonnakomisjoni juhid olid valdavalt ERSP-lased.

Võim ei anna aga ei oskusi ega autoriteeti. Eesti Kongressi toetus oli Ülemnõukogu mõjukusest mitu korda madalam. Eesti Komitee rolliks jäi rahvast lõhestav paberisõda.

Kas Eesti Kongressi oli vaja?

Lühidalt vastaks: jäänuks Eesti Kongress kokku astumata, poleks ajalugu läinud teisiti. Kuid eesti rahvas oleks taastanud iseseisvuse ilma tarbetu lõhestuseta, mis räsib meid tänaseni. Leedus kongressi ei vajatud, Lätis läks see sisuliselt laiali.

Eesti Kongressi kokkuastumise päeval taastas Leedu

Ülemnõukogu (milles oli juhtivaks jõuks Leedu rahvarinne *Sajudis*) Leedu iseseisvuse! Leedu seisis Moskva terrorile edukalt vastu vaid seetõttu, et rahvast ei õnnestunud lõhestada.

Läti (nagu ka Leedu) pagulased mõistsid, et võimulepürgijate toetamine on mäng rahva saatusega. Läti Kongressis tingimusteta võimu üleandmist nõudnud liidrite asemel asus Läti pagulus kogu jõuga Ülemnõukogu toetama. Õnneks piisas kodueestlastel realismi, et vaatamata Kelami, Velliste jt vastupingutustele suudeti valida Ülemnõukogu, luua head suhted Jeltsiniga jne. 1991. aasta augustis taastas meie iseseisvuse Eesti Ülemnõukogu, kus valimised võitnud Rahvarindel oli ütelda otsustav sõna.

Terane mõte

„Tallinna Ringkonnakohtu otsus kohustab Vabariigi Valitsust VEB fondi vastu esitatud nõuded täitma, kahjude väljamaksmine tähendab riigikassale sadade miljonite kroonide kaotust. Kui otsus viiele kaebajale maks- ta jõustub, järgneksid ettevõtete uued hagid, kus nõutaks peale põhisumma ka viiviseid ligi 20-aastase hoiuaja eest. Valitsus ja Eesti Pank on seisukohal, et kuna raha on Venemaal külmutatud, ei saa ka VEB fond raha välja maksta. Värske kohtuotsus seda seisukohta ei toeta.“

LAURI LAASI esitas Keskraktsiooni nimel Rein Langile arupärimise VEB fondi vastu esitatud nõude lahendamise kohta.

Keskerakonna II maelukonverents

laupäeval,
6. märtsil kell 12.00
Väike-Maarja rahvamajas

Teata tulekust
tel 6273 460 või e-postiga
keskerakond@keskerakond.ee
neljapäevaks, 4. märtsiks.

Kava
Registreerimine kell
11.00–12.00

12.00 **Avamine**
Arvo Sarapuu Riigikogu
maaelu komisjoni liige,
Keskerakonna volikogu maaelu
komisjoni esimees

12.05 **Tervitussõnavõtt**
Urmes Tamm Väike-Maarja
vallavanem
Arvo Veidenberg Eestimaa
Talupidajate Keskliidu juhatuse
esimees

Jaan Sõrra Eesti Põllumeeste
Keskliidu asepresident
Ester Tuiksoo Riigikogu
Euroopa Liidu asjade
komisjoni aseesimees, põllu-
majandusminister 2004–2007

12.25 **Sissejuhatav ettekanne**
Edgar Savisaar Keskerakonna
esimees

12.45 **Kuhu lähed, Eesti põllu-
majandus?**
Üllas Hunt Eesti Põllumeeste
Keskliidu juhatuse esimees

13.05 **Ühistegevuse võimalu-
sed Eestis (omavalitsuste
liidud ja piimaühistud)**
Arvo Sarapuu

13.25 **Ülevaade Eesti maa-
majandusest ja tuleviku-
perspektiividest**
Rando Värnik professor,
Dr (Econ), Eesti Maaülikooli
majandus- ja sotsiaalinstituudi
direktor

14.05 **Euroopa Liidu ühise
põllumajanduspoliitika tulevik
(2014–2020)**
Ester Tuiksoo

14.20 **Põllumeeste pank – kas
ja kellele?**
Inara Luigas Riigikogu
rahanduskomisjoni liige

14.40 **Ettevõtlus maal**
Urmes Jõgeva AS Värskä
Vesi juhatuse esimees

15.00 **LEADER-programm
maarahva jaoks!**
Karl Ömblus Eesti tegevus-
gruppide LEADER-foorum
eestkõneleja

15.20 **Maarahva kongresside
ajaloost**
Maarahva kongressi korral-
dustoimkonna moodustamine
Toomas Paur Võru linna-
volikogu esimees

15.40 **Sõnavõtt**

16.10 **Lõpetamine**

Päevajuhid **Arvo Sarapuu** ja
Toomas Paur

Algus esilehel

Mind vihastab alati, kui kuulen meie tublidelt kallutatud kanalitelt, kuidas keegi pole kunagi näinud ühtegi poliitikut kusagil rahvaga kohtumas ja justkui oleks "valijatega kohtumine" vaid viisakas põhjus kuluhüviti si nõuda. Huvitava! Mina olen käinud kümnetel kohtumistel ainuüksi kesknädalisena, aga kokku vast lausa sadadel kohtumistel veel 1990-ndatel aktiivse „lihtkodanikuna“, nõutamas poliitikutelt vastuseid Eesti elu kuumadele küsimustele.

URMI REINDE
Tekst ja fotod

„Külalt külla, linnast linna viib su tee...“ võiks postipoisi kombel laulda iga töökas Riigikogu poliitik, kes ei looda häältesaamisest vaid „omadele“ meediaväljaannetele. Kust need tuhanded hääled kandidaatide nimele-numbrite taha siis kogunevad, kui istud päevade viisi vaid näiteks Pirita teel Viimsi – pealinna ummikust? Kõik Riigikogu fraktsioonid korraldavad väljasõite maakondadesse üsna järjekindlalt, ja on iga kodaniku oma asi, kas ta läheb avalikult välja kuulutatud parteilisele propagandadäritusele või mitte. Ma ei hakka kunagi tunnustama halvustajaid, kelle meelest iga sugune „parteivärk“ on vaid sülitamiseks ja kirumiseks. Potentsiaalsete valijate sellise suhtumise puhul polegi midagi imestada, et riik ongi sealmaal, kus ta just parajasti on.

Arvan, et minuga jäävad nõusse kõik tõsiseltvõetavad poliitikud – tühjale saalile on väga nadi esineda.

Kuid seda, et rahva huvi teavet otseallikast (mitte subjektiivse meedia vahendatuna) koguda väheneb aasta-aastalt, märkavad küllap kõik rahvakohtumistel käijad. Ja muretsevad silmnähtavalt taanduva aktiivuse ja süveneva huvipuduse pärast. Võõrandumine, ütlevad psühholoogid. Kuid hirm on mujal – kes siis õieti peaks tulema siin riigikeses korda looma? Kas mõne teise riigi poliitikud?

Keskerakondlased seekord Harjumaal
Keskerakond alustas oma

2010. aasta väljasõite Tallinna lähistelt. Tuisusel veebruaripäeval käidi grupiti Maardus, Jõelähtmes, Keilas, Anijal, Rael, Paldiskis, Viimsis. Väljas oli peaaegu kogu Riigikogu fraktsioon. Käidikoolides, vallaja linnavalitsustes, tootmisettevõtetes, rahvakogunemistel. Allakirjutanu viibis koos rahvasaadikutega kaks päeva Keilas.

Kultuurimajja oli Marika Tuusi, Ain Seppiku ja Tartu arsti Nikolai Põdramäega (kellest sai Riigikogu liige pärast Aadu Musta asumist Tartu linnavolikogu esimeheks) kohtuma tulnud selgelt liiga vähe Keila elanikke, et saada sotti meie ülikeerulisest sotsiaalvaldkonnast ja riigi poliitilistest suundumustest. Neistki vähesest, kes kohale tulid, oli osa noori Reformierakonna aktiviste! Peab ütleva, et reforminoorte ja Keski „vanade kalade“ väike debatt kujunes nauditava loodetavasti mõlemale poolele.

Riik: teie sandid!

Põhiteemaks kujunes olukord Keila haigla ümber, mida tahetakse maha müüa, ning selle piirkonna inimeste edasised arstiabi saamise võimalused.

Võib-olla peaks eestlaste haiglaselt kõrget enesehinnangut siiski juba kriimustama kurb tõdemus, et me ikkagi ei ole USA ega isegi mitte Rootsi ja et meile piisabki vaid kahest heast haiglast, Tallinnas ja Tartus. Ning et piltlikult igas külas haigla pidamist võisime endale lubada vaid nõukogude korra viljastavates (loe: pideva lahinguvalmiduse ja haavatute ravimise vajaduse) tingimustes.

Nikolai Põdramägi selgitas arsti seisukohast lähtudes kannatlikult, et hobusega me tänapäeval arsti juurde ei sõida ja autoga jõuab arstiabini paari tunniga Eestimaa igast nurgast.

Kui üldse rääkida probleemist, siis on siin seda kahtlemata vanuripõetus ja hooldushaiglad – seda teenust ei jaks osta suur osa abivajajatest. Riigi suhtumine oma tegusad tööaastad lõpetanud eaka põlvkonna toimetulekusse on halastamatult ühesuunaline: kohalikud omavalitsused, need on teie sandid!

Katab ju pension hädapäraselt vaid poole hoolduskuludest, ja omavalitsusi ses valdkonnas riik ka ei toeta.

**Elulised teemad linna-
pea kabinetis**

Rõõmsamaks kujunes õhkkond Keila linna Tanel Möistuse (Reform) kabinetis, kus Keski poliitikud Kalev Kallo, Aivar Riisalu ja Heimar Lenk pärisid Keila investeringute ja tööpuuduse järele. Investeeritud on haridusse, veesüsteemidesse, lasteaeda, terviseradadesse. Riisalu lisas, et Keilal on omamoodi vedanud – sinna ei ole maha jäänud katkiste akendega uusi nn külaelamuid, mida buumi ajal kõvasti põldudele ehitati ja mis praegu värskete varemetena kõigile hirmutamiseks lume all kokkulükkamist ootavad.

Teemaks tõusis ka Keila kooli ümberkujundamine sihtasutusseks ja sedakaudu eeldatavasti erakooliks.

Keskerakonnale selline asjade käik kohe üldse ei meeldi. Linna peal selgitas, et seda oli vaja teha uue kooli ehitamiseks. Kuna projekt on uudne, on ka konflikte. Keila Gümnaasium oma 1250 õpilasega on Eesti suurimate koolide seas. Riisalu ennustas ka mahamüüdava haigla ostjale pankrotti, kui ta tahab sinna teha hooldushaigla, sest olematu tulemus on ette näidata kõvasti promotud „Villa Benital“ –

Keskpoliitikute elu

KOHTUMINE: Nikolai Põdramägi (seisab), Marika Tuus ja Ain Seppik Keila kultuurimajas rahvakohtumisel. All: reforminoored väitlesid keskpoliitikutega.

EDUKAS: Harju Elektri juhi Andres Allikmäe sõnul päästis nende ettevõtte halvimalt see, et nad ei läinud ahneks.

äriplaani lihtsalt ei toimi, vanuritel pole sadu tuhandeid, millest eraettevõtjast hooldekoduomanik unistab.

„Vanadekoduleenust suudab Eesti riigis pakkuda vaid vald, kes peabki ise oma sandid toetama,“ jõudis edukas ettevõtja Riisalu huvitava kombel linna peal kabinetis samale järeldusele, millele sotsiaalpoliitikud Põdramägi ja Tuus jõudsid koos Keila inimestega.

See kuulus firma – Harju Elekter
Konservatiivselt, aastast aastani

Tartu maraton = talvine

Seekordne suusamaraton toimus 21. veebruaril ja juba 39. korda. Ühtlasi möödus tänava esimesest Tartu maratonest 50 aastat. Juubelit tähistati vääriiliselt. Osalema tuli üle 6500 suusasõbra ning paljudki pidid stardikohast suu puhtaks pühkima, sest korraldajad ei olnud nii suure osalemissooviga arvestanud. Oma roll selles kõiges oli ka suurepärasel lumerohkel talvel.

PEETER KADARIK
tartumaratoonar

Mis vägi viib rahvahulga 63-kilomeetrisele kannatuste rajale? Vastuse saab anda alles pärast tee selle läbitemist. Detsembri lõpul, kui tulid välja ideega läbida Tartu maraton, poleks ma kindlasti osanud sellele küsimusele vastata. Või vastanuks jonnaka lapse kombel: lihtsalt tahan. Tolleks hetkeks ei olnud ma veel

läbinud kilomeetritki klassikalises tehnikas.

Võitlus iseendaga

Inimese paneb kõige paremini liikuma eesmärk. Kui siht olemas, on keeruline seda ignoreerida. Nii oligi raske ära viilida. Ka tugeva tuisuga tuli suusarajale minna, sest teadsin – iga treeningkilomeeter viib lõppeesmärgile lähemale. Mõnele teisele polnud eesmärgiks aga lihtsalt maratoni läbimine, vaid kindla ajaga läbimine. Kolmanda jaoks oli tähtis sõita suusarajal naabrimehes kiiremini. Nii võib igaüks maratoni rajal oma eesmärgi seada, hoolimata sellest, kas oled pärisportlane või tugitoolisportlane, mees või naine, noor või vana.

Maratoni läbimine on võitlus iseendaga. Heal juhul võitled rajal iseendaga, halvimal juhul tuleb võidelda villide ja hõõruva saapaga. Levinuim küsimus, mida mulle on esitatud, oligi see: kas oli hetki, mil tundsid, et aitab – rohkem ei jõua? Päris lootusetuid hetki ei olnud, kuid kui 29. kilomeetrit tundsin, et jala peal purunes vill ning sokk läks märjaks, siis tõesti küsisin endalt: KAS ma ikka jõuan finišisse?

Viimasest 16 kilomeetrist on mees vaid suur ootus. Ootus, et metsanurga tagant ilmuks post, mis teataks, et eesmärgini on jälle üks kilomeeter vähem. Neid poste ilmus järjest harvemini ja kangesti tuli peale

mõte, et keegi on vahepealse posti ära varastanud, sest kilomeeter ei saa lihtsalt olla nii pikk... Aga kilomeeter on väga pikk – eriti siis, kui 47 kilomeetrit on juba seljataga.

Suusarahva suur ühtsus

Oluline märksõna on **ühtsus**, mis kogu rajal viibiva suusarahvaga tekib. Tõsi, see on teistsugune kui laulukaare all, sest hetkeks, kui viimased osavõtjad jõuavad stardijoonel, on Veerpalujubamitme kilomeetri kaugusel. Ometigi tekib suur ühtekuuluvus, kui näed üli-pikka looklevat suusatajate rodu liikumas Lõuna-Eesti küngete ja orgude vahel. Kõige enam käivitavaks motiivatsiooniks vahetada tugitool suusaraja vastu on ikkagi

line ringsõit Harjumaal

tasse edasi rühkinud ja praegu juba põhjast üle saanud Harju Elektri juht Andres Allikmäe peab firma edu saladuseks stabiilsust, järjepidevust, mitelaamist, lugupidavat suhtumist oma töötajaskonda.

„Ega see kriis pole meil esimene,“ räägib Allikmäe. „Olid ju 90-ndate alguse kaubikapitalism ja krooni tulek; nõukogude ajal kogutud valuuta abil tulime august välja. Teine kriis oli aastatuhande vahetusel – meie jaoks polnud see mitte „vene kriis“, vaid IT-kriis, kus raskused tekkisid pigem meie partneritel. Ja nüüd praegune langus, mida ma ni-

TÖÖSTUSROMANTIKA: Lenk ja Kallo uudistavad töökeskkonda Keila juhtmekööidiste tehases.

metaksin nii: iga pidu lõpeb pohmelliga. Kuna meie ei arenenud ekspansiivselt, ei olnud meil headel aegadel kõige parem, seega nüüd ei ole meil ka kõige halvem. Lühidalt, me ei läinud ahneks,“ resümeerib Allikmäe oma ettevõtte edu lihtsa saladuse.

Harju Elekter toetab sporti ja teadust, olles ka Tallinna Tehnikaülikooli Arengufondi ja vilistlasnõukogu sponsor.

Scania ja Volvo juhtmed

Selgus, et Keilas on ka selline tore firma nagu PKC Group, mis toodab Scania ja Volvo raskeveokitele juhtmekööidiseid. Osakonnajuhataja Rain Linduse juhitud ekskursioonist firma töisesse meeleollu jäi igati usaldusväärne mulje. Ka Lindus tunnustab, et nad on asunud eelmisel aastal koondataud inimesi tööle tagasi

võtma. „250 koondasime, 150 oleme tagasi võtnud,“ kinnitab ta usku tulevikku arvudega. Jutuajamistes PKC töötajatega jäi kõlama, et parim on täna Eestis elada neil, kel on töö. Neil, kel tööd ei ole, peab jätkuma lootust. Ja kui oma poliitikut ei suuda rahvasse lootust süstida, kes siis veel?!

POLIITIKUD VÄLJASÕIDUL: Kadri Simson ja Enn Eesmaa kohtusid Rae valla rahvaga ning käisid valla kahes koolis. Pildil: Raivo Uukkivi (endine Rae vallavanem), Enn Eesmaa, Johannes Tõrs (Eesti Vabadusvõitluse Muuseumi juhataja) ja Kadri Simson. Foto Manuela Pihlap

Anija vald

Helle Kalda, Arvo Sarapuu, Marika Tuus, Valeri Korb, Olga Sõtnik (*Vastuvõtu ja korralduse eest kandis hoolt Jüri Lillsoo*)

Maardu linn

Eldar Efendijev, Nelli Privalova, Vladimir Velman (*Vladimir Arhipov*)

Rae vald

Kadri Simson, Enn Eesmaa (*Raivo Uukkivi*)

Viimsi vald

Jüri Ratas, Lauri Laasi (*Urmas Arumäe*)

Keila linn

Marika Tuus, Nikolai Põdramägi, Ain Seppik, Kalev Kallo, Heimar Lenk, Aivar Riisalu (*Ago Kokser*)

Paldiski linn

Aivar Riisalu, Vladimir Velman, Olga Sõtnik, Inara Luigas (*Kaupo Kallas*)

Jõelähtme vald

Evelyn Sepp, Georg Pelisaar, Kalle Laanet, Rein Ratas, Lauri Laasi (*Valeri Tammeleht*)

laulupidu

lõpetamise emotsioon. Sa jõuad üle finišijoone, saad kaela medali, otsid üles oma riietekoti, vahetad kuivad rõivad selga, jood kuuma meeõlut ja sööd hernesuppi... Sa ei taha suuski enam mitte kunagi näha ning tead, et homme nuriseb kogu kere... Igaltpoolt on valus, kuid see ei pühi naeratust su huulilt, kui sulle meenub, et oled üks 110 tuhandest lõpetajast, kes kunagi üldse Tartu maratoni pika distantsi on lõpetanud.

Nii võimsa tunde saamiseks on vaja kannatada kõigest 63 kilomeetrit. Ja emotsioon jääb püsima.

SUUSAPIDU: Tartu maratonil 21. veebruaril. 50 aastat kestnud traditsiooni jooksul on lõpetanud 110 000 rahvasportlast.

Fotod: Manuela Pihlap

Vikerraadios domineerivad IRL ja Reformierakond

Suurima kuulatavusega ja maksumaksja rahastatud Vikerraadio andis jaanuaris poliitika taustaga inimeste ajast 61,2% valitsusliidu esindajatele. Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) sai 36,7% (2 tundi 56,23 minutit) ja Reformierakond (REF) 24,5% (1 tund 57,58 minutit). Opositsioonile jagus kolmandik: Keskerakond (KESK) 18,7% (1 tund 30,02 minutit), sotsiaaldemokraadid (SDE) 11,1% (53,22 minutit). Kui arvestada juurde ministrite monoloogidega „Reporteritunnid“, siis sai IRL 37,5% ja REF 36,5% kogu ajast ehk valitsuse sõnumitele läks 74%.

VIRGO KRUVE
meediavaatleja

3. veebruari Kesknädal avaldas andmed „Terevisiooni“ kallutuse kohta: IRL 2 tundi ja 3,22 minutit ehk 47% ja REF 1 tund 14,30 minutit ehk 30,6% poliitilise taustaga esinejate ajast; KESK 2,4%.

Mõnevõrra parem oli olukord Vikerraadio esinejatega, aga ka siin valivad teemasid valitsusliidu parteid.

Möödunud aastal läks kolmele valitsuse erakonnale 76% ajast, aasta hiljem on samadel kellaaegadel valitsuse osa 61,2%, aga lisandunud on igal kolmapäeval eetris olevad ministrite temaatilised saated, mida aasta tagasi ei olnud (vt 18.02.2009 Kesknädal „Vikerraadio kui valitsuse propagandapasun“).

Samuti on uus päevapluss või -miinuse valimine ja läbinähtava tagamaaga päevaküsimuse esitamine (need käsitlevad kas ilma või peegeldavad valitsuse agendat).

Uudiste- ja teemasaadet

Arvestuse aluseks sai võetud uudistesaadete ja temaatiliste saadete välisel ajal 4. jaanuarist kuni 29. jaanuarini 2010 tööpäeviti kell 7:30 kuni 7:59; kell 9:00 kuni 9:30; kell 12:00 kuni 14:00 ja 16:00 kuni 17:00 eetris olnud saated.

Poliitilise kuuluvusega esinejate jaotus oli järgmine: IRL 2 tundi 56,23 minutit (36,7%), REF 1 tund 57,58 minutit (24,5%), KESK 1 tund 30,02 minutit (18,7%), SDE 53,22 minutit (11,1%), Iseseisvuspartei 26,29 minutit (5,5%), Rahvaliit (RL) ning Libertas Eesti (võrdset 1,7%). Seejuures sai kogu Iseseisvuspartei aja endale Kivisildnik. RL ja Libertas täielikult ning SDE ja KESK valdavalt olid esindatud oma vähetuntud liikmetega ega esinenud sise poliitilistel teemadel – neile jäid ajalugu, välispoliitika, sõiduõpetus, haridus jne.

Seevastu valitsust esindasid ja praegust olukorda riigis õigustasid ministrid Hanno Pevkur terve tunniga, Andrus Ansip 54 minutiga, Juhan Parts 50 minutiga, Helir-Valdor Seeder 43 minutiga, Jürgen Ligi 42 minutiga, Tõnis Lukas 24 minutiga, Urmas Paet 23 minutiga.

Teistest tuntud poliitikutest said sõna Urmas Reinsalu ja Margus Tsahkna (16,44 – IRL-i esimehe valimised), Kristen Michal (10,44), Tunne Kelam (10,07), Marko Pomerants (7,46 – kriisiõppus), Ken-Marti Vaher (9,40 – võlakaitse seadus), minister Jaanus Tamkivi (3,25 – kampaania „Teeme Ära 2008“ prügi endiselt Raadi lennuväljal).

Opositsioonile jäi: Sven Mikser (14,22 – Jeemeni olukord), Enn Eesmaa (11,34 – Leedu olukord), Jaanus Mutli (17,21 – projekti Kultuuripealinn 2011 vastu suunatud kriitika tõrjumine), Aadu Must (12,59 – Tartu ülikool tsaaerial ja K. E. von Baer kui Vene luure looja), Lauri Leeski (8,46 – valitsuses kehtestatud uute õppekavade vastu), Heido Vitsur (8,48 – Rail Baltica projekt), Johannes Pirit (15,12 – õiged sõiduvõtted libedal teel).

Asendusteemad

Omamoodi põnevad olid asendusteemad: Kristen Michal (REF; 10,40 – kohalike valimiste ja Riigikogu valimiste ühendamine), Kalmer Lain (REF; 4,16 – Jõgeva linnapea, külmarekordi tähistamisest), Eero Elenurm (IRL; 8,42 – elektriutode propegeerimine), Tiit Kolk (IRL; 11,19 – seisukohad elektrituru avamise vastu; saatejuht Lauri Hussar nimetas teda MTÜ Elektrienergia Suurtarbijate Liit esindajaks, aga Äriregister tegi eitava otsuse selle kandmise kohta 28.10.2009), Elmar Trink (REF; 40,00 – Pärnu näitleja ja muuseumitöötaja, Priidu Pärna (IRL; 48,09 – juriidilised nõuanded „Päevatee“ saates).

ERR teatas oma 18. veebruari uudisega, et jaanuaris mainiti trüki- ja veebiajakirjanduses kõige enam Keskerakonda (27%). IRL sai kajastusi 24% ja Reformierakond 23%. Seejuures ei kajastunud monitooringufirmalt Meedius teatitud uuringus ERR-i enda raadio- ja telesaated. Tean pärast „Terevisiooni“ vaatamist ja Vikerraadio kuulamist, et ERR-il on väga raske leida uuringut oma kallutatuse peitmiseks; sellepärast nad tellivadki neid teiste kohta.

Kogu tabel kuupäevade, aegade ja ajalise kestvusega läheb 3. märtsi 2010 Kesknädala kodulehele. Samuti „Reporteritunni“ ja päevaplussi või -miinuse ning esitatud küsimuste info, et igaüks saaks hinnata nende teemade olulisust ja neile eraldatud aja sihipärasest kasutamisest.

loe täisversiooni www.kesknadal.ee

Hitler ja Stalin tõstavad taas pead

Viimastel aastatel on uudised näidanud korduvalt, kuidas maailma eri paigus tähistatakse üha innukamalt möödunud sajandi verisemate diktaatorite Adolf Hitleri ja Jossif Staliniga seotud tähtpäevi. Globaalse majanduskriisi ajal võivad need mehed minna taas paljude inimeste seas moodi. Üha laialdasemaks on muutunud ohtlik nähtus, kus püütakse neid kaht diktaatorit omavahel vastandada – ühtede jaoks on Hitler kangelane ja Stalin saatana sigidik ning teiste jaoks vastupidi. Ameerika kirjanik Jim Putnam toob oma raamatus „20. sajandi päästjad Hitler ja Stalin“ esile hämmastavaid sarnasusi Natsi-Saksamaa diktaatori Adolf Hitleri ja Nõukogude Liidu diktaatori Jossif Stalinil elust. Kõigil huvilistel on võimalik interneti-aadressil <http://hitlerstalin similarities.blogspot.com/> lugeda ingliskeelset väljavõtet teosest, kus loetletakse ühtelangevusi mõlema eluloos. 5. märtsil möödub Jossif Stalin surmast 57 aastat. Kesknädal avaldab väljavõtteid Jim Putnami raamatust:

Hitler muutis oma perekonnanime.
Stalin muutis oma perekonnanime.

Hitleri isa peksis poega.
Stalini isa peksis poega.

Hitleri ema sünnitas enne Adolfi sündi kolm last, kes kõik surid.
Stalini ema sünnitas enne Jossifi sündi kolm last, kes kõik surid.

Hitler oli lapsepõlves nõrk ja haiglane.
Jossif oli lapsepõlves nõrk ja haiglane.

Hitler arenes silmapaistvaks kunstnikuks koolis käies.
Stalin arenes silmapaistvaks kunstnikuks koolis käies

Hitler ei suutnud lõpetada gümnaasiumi.
Stalin ei suutnud lõpetada gümnaasiumi.

Hitler ei õppinud kunagi ülikoolis.
Stalin ei õppinud kunagi ülikoolis.

Hitler kaotas oma usu 13-aastaselt.
Stalin kaotas oma usu 13-aastaselt.

20-aastaselt elas Hitler sotsiaalselt eraldununa omaette elu.
20-aastaselt elas Stalin sotsiaalselt eraldununa omaette elu.

Hitlerit lummas marksism.
Stalinit lummas fašism.

Hitler elas Viinis 1913. aastal
Stalin elas Viinis 1913. aastal

Hitler istus vanglas oma poliitiliste vaadete tõttu.
Stalin istus vanglas oma poliitiliste vaadete tõttu.

Hitler sündis Austrias, kuid poliitikat suundus tegema Saksamaale.
Stalin sündis Gruusias, kuid poliitikat suundus tegema Venemaale.

33-aastasena juhtis Hitler natside partei tugevdamist.
33-aastasena juhtis Stalin bolševike partei tugevdamist.

NAGU KAKS TILKA VETT: Stalini (vasakul) ja Hitleri eluloos esineb hämmastavalt sarnaseid nüansse. Mõlema diktaatori brutaalne poliitika põhjustas miljonitele inimestele kannatusi. Kiita üht teisest paremaks on vale.

Hitleri isa sisuliselt hülgas oma perekonna.
Stalini isa sisuliselt hülgas oma perekonna.

Hitlerit kasvas suure hoole ja armastusega tema ema.
Stalinit kasvas suure hoole ja armastusega tema ema.

Hitler armastas üliväga oma ema.
Stalin armastas üliväga oma ema.

Hitleril oli katoliiklik taust.
Stalinil oli õigeusklik taust.

Hitleri ema tahtis, et pojast saaks katoliku preester.
Stalini ema tahtis, et pojast saaks õigeusu preester.

Hitler osales loengutes benediktlaste kloostris usuõppustel.
Stalin osales õigeusu vaimulikus koolis ja seminaris.

Hitleri isa suri, kui poeg oli 13-aastane.
Stalini isa suri, kui poeg oli 11-aastane.

Hitler oli varajases eas suurepärase õpilane.
Stalin oli varajases eas suurepärase õpilane.

35-aastasena kirjutas Hitler teose „Mein Kampf“ („Minu võitlus“), mis andis sisu natside poliitikale.

34-aastasena kirjutas Stalin teose „Marksizm i natsionalnoi vopros“ („Marksism ja rahvusküsimus“), mis andis sisu bolševike poliitikale.

42-aastasena saavutas Hitler kontrolli valitsusvõimu üle.
42-aastasena saavutas Stalin kontrolli valitsusvõimu üle.

1931. aastal sooritas Hitleri armastatu revolvrilist tulistades enesetapu.
1932. aastal sooritas Stalini armastatu revolvrilist tulistades enesetapu.

Hitleri armastatu oli temast 22 aastat noorem.
Stalini armastatu oli temast 21 aastat noorem.

45-aastaselt hakkas Hitler kõrvaldama natsipartei vastaseid.
45-aastaselt hakkas Stalin kõrvaldama kompartei vastaseid.

Hitler imetles ja kartis Stalinit.
Stalin imetles ja kartis Hitlerit.

Koostas Indrek Veiserik

Asso Kommer: Raske

Endine Läänemaa Vabatahtlike Jäägerkompanii ülem Asso Kommer meenutab Kesknädalale antud intervjuus Pullapää toimunud sündmusi. Tema sõnul oli jäägrite eesmärgiks 1993. aastal Eesti kaitseväge taastamine. Lisaks lükkab ta ümber 17. veebruari Kesknädalas ilmunud endise kaitseministri Hain Rebase mitmed väited.

27. jaanuari Kesknädalas kirjutas endine jäägrikompanii ülem asetäitja Jaak Mosin, et relvakonflikt jäi Pullapää toimumata tänu Edgar Savisaarele ja Keskerakonnale. Mosina sõnul jõudsid sõdurid äratundmisele, et tolle-aegsed riigi poliitilised juhid olid neid petnud, hirmutades Savisaare-ohuga. Kas jagate seisukohta, et tolle-aegsed riigi poliitilised juhid petsid Teid? Kuidas nad petsid?

Selgelt on meeles, et Keskerakond oli tolle-aegsetest suurematest parteidest ainuke, kes erakonnana ei sekkunud Jäägerkompaniiga seotud probleemidesse. Raske on hinnata, kas selle põhjuseks oli hõivatus Kodukaitse ja Piirivalve temaatikaga, poliitilised kaalutlused või miski muu. Keskerakonna mittesekkumine oli kindlasti positiivne – püüdsid ju nn valged erakonnad Keskerakonda juba tol ajal venemeelseks või siis purupunaseks tembeldada. Seda, kas tollased poliitilised juhid meid teadlikult petsid või mitte, teavad need juhid ise. Mitmete asjameeste etteastetest kumas läbi veendumus oma seisukohtade ainuõigsusest ja oponentide tunnetati vastuseisuna Eesti iseseisvusele. Sestap võib neid aastaid hiljem täiesti mõista – vaba Eesti eest seismiseks olid peaaegu kõik vahendid head.

Miks anti just Teie kompaniile käsk Vene armee üksuselt Paldiski üle võtta? Kas usute, et see oli teatud poliitiliste teadlik soov Teie kompaniile sel moel vesi peale tõmmata, või sooviti tekitada suuremat rahvusvahelist konflikti?

Kuna meie kompanii juhtidel olid Kaitseväge arengu suhtes oma seisukohad, mida ei häbenetud ka välja öelda, siis oli selle ülesande andmisel tunda ka soovi luua võimalus häbiväärseks läbikukkumiseks, mille järel saaks probleemi üldsuse heakskiidul pikema jututa maha matta. Kindlasti oli Eesti pinnal ka inimesi, kellele oli antud ülesanne tekitada rahvusvaheline konflikt. Kas keegi neist ka tollaste juhtpoliitikutest hulka kuulus, ei tule ilmselt ei nende ega minu eluajal ilmsiks. Täiesti kindel olen selles, et Paldiski ülevõtmine oli valitsuse ja kaitsejõudude juhtide poolt puudulikult ette valmistatud – läbirääkimised läbi raudvärava tunnimehe ja operatsiooni juhi vahel, relva AK47 stabiliseerival juuresolekul, pole just euroopaliku

asjaajamise musternäidis.

Möödunud Kesknädalas kirjutas endine kaitseminister Hain Rebas, et kuigi 23. juulil 1993 oli Peastaap tagandanud Teid Läänemaa Vabatahtlike Jäägerkompanii ülem kohalt, võttis peaminister Mart Laar samal päeval Toompeal Teid audientsile. „Peaministri soosing kodanik Kommerile lisas staatust ja enesekindlust, mida ta tulevatel päevadel kenakesti ka ära kasutas,“ märkis Rebas. Kuidas kirjeldate oma suhteid Mart Laariga Pullapää kriisi ajal?

Meievahelised suhted olid pingelised. Soov probleemide lahendamisel edasi liikuda oli mõlemapoolne. Tähtis oli omavaheline teabevahetus ning suhtlemine, mitte jääk klammerdumine mingite seisukohtade ja isiklike emotsioonide külge.

Väidetavalt avaldasite 1990-ndatel aastatel enda Pullapää kriisi ajal peaminister Mart Laariga peetud telefonikõnede lindistused ühes ajalehes. Millises ajalehes need salvestused ilmusid? Mäletatavasti avaldas Eesti Ekspress mingi lõigu sellest kõnelusest.

Rebase väitel ohustasid jäägrid oma tegevusega Eesti põhiseaduslikku korda. Rebas meenutab, et huvitaval kombel jäi kõikidel Pullapää tähtsatel „turistidel“ avastamata pullapäälaste mõnisada meetrit ettenihutatud ja maskeeritud raskekuulipilduja. Selle 23-millimeetriste lõhkekuulide valangutega tahteti tema sõnul saata Eesti põhiseaduslikku korda ja seadusi austavaid eesti noormehi teise ilma. Kas tõesti ohustati põhiseaduslikku korda?

Mingil juhul ei rünnatud põhiseaduslikku korda. Kuna tollased kaitseväge tegevust reguleerivad õigusaktid moodustasid vastuolulise segu Eesti Vabariigi, ENSV ja taastatud Eesti Vabariigi õigusaktidest, siis segastes küsimustes otsisime sageli vastust Eesti põhiseadusest. Raskekuulipilduja oli tööpoolest olemas ja tegi ajakirjanike palvel ka ühe paugu, mida uudistes korduvalt näidati. Kui „turistid“ maskeeritud kuulipildujat ei avasta, siis on see nende, mitte maskeerijate viga, kes Rebase sõnul olid juhmivõitu diletandid.

Lisaks kurdab Rebas, et teda pani Pullapää kriisi

HINGELT VÕITLEJA: Pärnumaa S... see, et kõik vabatahtlikult ajateenist... osalevate sõdurite eest paremini hooli

ajal ahastama Jüri Toomepuu, Kalle Elleri, Lembit Tõnise ja Asso Kommeri julmus, juhmus ja isiklikuks kujunenud vaen ning destruktivsus. Tema sõnul vaid omaenda kasu silmas pidades asuti ähvardama EV ikka veel habrast riiklust. Milliste eesmärkide nimel Teie tegelikult pingutasite Pullapää kriisi ajal? Eesmärgiks oli Eesti kaitseväge taastamine. Meie tulevikuvaade erines aga mõnevõrra tollaste sõjaväejuhtide ja poliitikute plaanidest. Tänapäeval võib rõõmuga tõdeda, et suur osa meie ketserlikeks peetud ideedest on tänaseks kaitseväes ellu viidud.

Oma meenutustes märgib Rebas korduvalt ära endiste poliitikute Tiit Made, Hardo Aasmäe ja Peeter Loorentsi nime, kes justkui käinuks jäägreid „üles keeramas“. Kas nende poliitikute kujun-

kused valavad vett allilma veskile

Skautide ja Gaidide Maleva tegevusjuhi ning Kaitseleidu liikme Asso Kommeri arvates on häbiväärne, et riik ei pääse sinna mõistliku aja jooksul. Lisaks peaks Eesti riik tema arvates välismissioonidel olema. Foto Asso Kommeri eraarhiivist.

tamine Pullapää kriisi ajal „ässitajatena“ vastab tõele? Ei vasta. Olime nõus suhtlema kõigi Eesti poliitikute ja ametnikega. Me ei olnud aga nõus täitma pimesi kõiki, kohati ka vastuolulisi, korraldusi.

Millised poliitikud oleksid pidanud Pullapää kriisi tõttu vastutusele võtma? Pullapää kriisi aegsed poliitikud on aja ja arengu poolt juba vastutusele võetud. Neid, kes aktiivselt poliitikasse on jäänud, võib üles lugeda saekaatriimehe sõrmedel. Küsige tänapäeva kooliõpilastelt, kes on ja mida tegid Hain Rebas, Lagle Parek, Ülo Nugis, Aleksander Einseln jne.

Milline poliitik või erakond loikas Pullapää konfliktist enim poliitilist profiiti? Pikemas perspektiivis olid kõik poliitikud ja erakonnad kaotajad – muidu tähistaksid

nad juba ei-tea-mitmendat jäägriiki lahendamise aastapäeva.

Ekskaitseminister Ülo Uluots kirjutas 1993. aastal Postimehes järgmist: “14. juunil 1992 kasutas kaitsealga-tuskeskuse juhtivtegelane major Jaak Mosin ära Kuperjanovi pataljoni ülema kapten Johannes Kerti äraolekut ja olles siis tagalaülemana pataljoni ülema kt., tõstis pataljoni valelikul ettekäändel häire korras üles ning püüdis viia Tallinna, et kukutada valitsus. Katse luhtus, kui tõe ilmnedes mehed keeldusid käsku täitmast. Mosin põgenes Võrust ja varjas end pikemat aega, kuni seadis end sisse nn jäägrikompaniis Pullapää.” Kui palju Te sellest seigast teate? Väidetavalt olla ees-

märgiks olnud peaminister Tiit Vähi kukutada ja Tunne Kelam Riigikogu esimeheks panna. Kirjeldatud sündmuse juures ma isiklikult ei viibinud. Ka lähem tutvus Jaak Mosinaga tekkis pisut hiljem. Jaak on nii Kuperjanovi pataljoni loomisest kui ka kõigest järgnenust rääkinud, aga pean õigeks sõbra mälestusi mitte ümber jutustada – usun, et ta räägib meeleldi sellest ka Kesknädalale.

Kas Teie hinnangul on Eestis praegu erakondi või poliitilisi jõude, kes oleksid valmis laskma juhtuda mässe ja verevalamist võimu saavutamise nimel? Ei ole. Võib-olla on isikuid või väikesi grupe, kes seda ise või kellegi mõjutusel sooviksid. Aga usun, et Kaitsepolitsei on pädev nendega tegelemisel.

Kas olete ajakirjanikele intervjuusid andes alati olnud avameelne või olete pidanud midagi jätma ka enda teada, kartes enda ja pere julgeoleku pärast? Pere ja enda julgeoleku pärast ma ei karda. “Teabe optimeerimisega” tuleb tegeleda nende inimeste huvides, kes 1990-ndate aastate alguses olid noored ning nüüd on endale korralikud ametid ja töökohad leidnud. Kui keegi neist tahab osalusest Jäägerkompaniis rääkida, siis saab ta seda teha endale sobival ajal.

Eesti on nüüdseks olnud ligi 20 aastat taasiseisev. Kas liigub meie riik hetkel õigel kursil? Mis valmistab Teile tänases Eestis meelehärmi? Kurss on merenduslik termin. Eesti kaugemate sihtidega, mis on Põhiseaduses kirjas, olen rahul. Ookeanil seilamiseks ei ole ainuõiget kurssi. Mõnel pool on hoovus päri, aga ilm ebastabiilne, teisel vastupidi. Eesmärkide saavutamiseks on mitmeid võimalusi, ja mul on hea meel, et Eestis on võimalik vaielda ja otsida erinevaid arenguvõimalusi ja -suundi.

Meelehärmi teeb riigi vähene tähelepanu tavalise tööinimese vajaduste suhtes. Liiga palju on inimesi, kes majanduslikel põhjustel riigist lahkuvad. Eriti kurb on kuulda noortelt inimestelt lauseid stiilis: “Mina siia pommiauku tagasi ei tule!” Kuigi riigi majanduslik olukord paraneb, kulub siis selleks aasta või mitu, aga ka sinnamaani tahaksid kõik ikkagi kõhu täis süüa ja soojas toas magada.

Te teenisite aega Nõukogude armees Afganistanis olles. Mida arvate praegusest Eesti osalemisest Afganistani konfliktis? Kas noorte eesti meeste langemine Afganistanis on toimunud õigete eesmärkide nimel? Ma ei ole päris kindel, et välismissioonidel osalemise ja iseseisva kaitsevõime arendamise proportsioon on optimaalne. Rahvusvaheliste organisatsioonide ja teiste riikide toetuse ja abiga saab arvestada vaid sinnamaani, kus see on kooskõlas mõjuvõimsate suurriikide huvidega. Vägagi otseselt on seotud Eesti elanike kaitsetahe ja iseseisev kaitsevõime. Häbiväärne on see, et isegi kõik vabatahtlikult ajateenistusse soovijad ei pääse sinna mõistliku aja jooksul.

Välismissioonidel osalevatesse sõduritesse suhtunud austusega. Riik peaks nende eest kindlasti paremini hoolitsema. Ka sõjaliste oskuste ja kogemuste saamist ei saa alahinnata. Eesti

sõduril on palju õppida mõlema poole sõjapidamisviisidest. Minu arvates nende maade põliselanikelt eriti. Iga sõduri surm ja kannatused on kindlasti ülekohtused ja traagilised. Tahan väga uskuda, et Eesti poliitikud suhtuvad iga sõduri surmastele kui pereliikme kaotusse. Samas võtab Eestis endalt elu kümneid kordi rohkem täisjõus mehi, kui sõdides hukka saab. Sellele tuleks kindlasti enam tähelepanu pöörata.

Kas näete praeguses Eestis märke, et 1993. aasta segased ajad, mil poliitika, allilma ja kaitsejõudude omavahelised piirid olid küllaltki hägused, võivad korduda? Sellisel kujul kindlasti mitte. Küll aga valavad majandusraskused ja maksutõusud värsket vett allilma veskile.

Milliseid tundeid tekitas Teis uudis, et pikki aastaid Kaitseministeeriumis võtmekohal töötanud Hermann Simm osutus lihtlabaseks spiooniks? Kas Eesti iseseisvus on praegu kindel? Palju halvem oleks, kui ühtegi spiooni vahele ei jääks. Eesti geopolitilist asukohta arvestades on täiesti kindel, et erinevas kaliibris luurajaid voorib läbi Eesti ridamisi ja kindlasti otsitakse võimalusi oma eesmärgi realiseerida ka Eesti kodanike kaudu. Aken Euroopasse meie kukla taga jääb tuuletõmbuses veel pikaks ajaks kääksuma.

Nii väikese riigi nagu Eesti iseseisvus pole kunagi kindel. Meie iseseisvus on nagu köiel kõndimine – iga vääratus võib lõppeda kukkumisega, paremal juhul on turvavõrk all.

Kas oleme haavatavad enam sise- või välisrännakute suhtes?

Sise- või välisrännaku ohtu ei saa lahutada või vastandada. Suure tõenäosusega järgneb ühele teine, ja need rännakud ei pea tingimata sõjalised olema. Viimane näide on 2007. aastal toimunud nn aprillimäss, mille puhul on võimatu selgeid piire vedada sise- ja välisrännaku vahele. Samba pooldajate väljaastumine ja sellele järgnenud küberrännak on osa sündmuste ahelast, mille alguse saab viia sügavale ajalukku ja mille planeeritud tulemustest saavad inimesed lugeda siis, kui see on muutunud sügavaks ajalooks.

Millega Te praegu tegelete? Kas olete rahul oma elu ja väljakutsetega? Töötan Pärnu Rääma põhikoolis hariduslike erivajadustega poistega ning Pärnu tehnika- ja tööõpetusmajas skaudi- ja matkaringi juhina. Praegustel aegadel ei tea

muidugi pikalt ette, millal tuleb hakata “uusi väljakutseid” otsima, aga seni olen rahul, et olen saanud tegeleda asjadega, mis mulle pinget pakuvad. Samuti olen Pärnumaa Skautide ja Gaidide Maleva tegevusjuht ning Kaitseleidu liige. Vabal ajal tegelemat matkajuhimisega ja matkade korraldamisega. Sel aastal tahakski proovida midagi enda jaoks uut. Plaanimine nimelt aprillis korraldada Türi–Tori paadimaratonit.

Te olete nüüdseks kuulnud neli aastat Keskerakonda. Miks astusite sellesse erakonda ja kas olete pidanud seda otsust kahetsema? Kui päris täpne olla, siis olen peaaegu neli aastat astunud Keskerakonda. Erakonnaga ühinemiseks oli mitmeid põhjusi. Otseseks ajendiks oli kolme kaaslasega valimisliidu koosseisus volikokku satumine. Kolme, ühtegi erakonda mitte kuuluva opositsionäärina oleksime võinud Pärnu linnavolikogus kasvõi nugise topisega vehkida, peale hetkelise eluvuse poleks me midagi saavutanud. Keskerakonna ja valimisliidu eesmärkides oli palju ühist, nii järgneski koostöölepingule lühike tutvumisperiood ja otsus astuda Keskerakonda. Jutud erakonna kutsest ja äraostmisest peaks ümber lükkama fakt, et kolmest erakonda astumise avaldusest leidis kiiret heakskiitu vaid üks. Olen erakonnast leidnud palju mõttekaaslast. Loodan, et olen suutnud ka omalt poolt midagi pakkuda.

Kas Pärnu endisele linna-peale Märt Viisitammele, keda pidevalt meedias rünnati, tehti ülekohtu või on süüdistused tema korruptiivsusest ja halvast linna majandamisest põhjendatud?

Ausalt öeldes, pean vist silmaarsti poole pöörduma, sest viimasel paaril-kolmel kuul on ajalehtedest väga raske leida midagi Mart Viisitamme korruptiivsuse kohta. Sõltumata Pärnu valitsusliidu koosseisust, oleks linna majandamine riigi praeguse rahanduspoliitika juures keeruline. Arvestades, et praegu Pärnu linnavolikogus ohje hoidvate valimisnimekirjade kandvaks mõtteks oli vastandumine Viisitammele, on taolised süüdistused nende vaatevinklist õigustatud ja vajalikud. Aga ega teine ja kolmas ümbrik ka avamata ei jää.

Küsimusi esitas INDREK VEISERIK, Kesknädala reporter-toimetaja

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

Tsirkust! Aga miks mitte tööd ja leiba?

Vabariigi aastapäeva tähistamiseks piisanuks täielikult aktusest ja kontserdist. Kätlemine, mis sisuliselt on moedemonstratsioon, ja hõrkude suupistetega eputamine võinuks vabalt ära jääda. Eestis on üle 100 000 registreeritud töötut. Kui palju aga on veel registreerimata töötuid, seda ei oska keegi öelda. Töötutega koos viirelevad nende perekonnad – seega on Eestis 300–400 tuhat viletsuses elavat inimest. Seepärast tuleb presidendil vastuvõttu pidada tõeliseks peaks katkuajal. Võimurite majanduse demonstrerimine riiklikel tähtpäevadel on samasugune provokatsioon nagu Pronksööduri teisaldamine. Ja mis see jant Vabadussamba ümber targem on? Oleks siis

vähemalt oma riigi ettevõtjadki selle samba algusest lõpuni valmis ehitanud – siis oleks oma rahvas tööd ja leiba saanud. Rahulolematud töötud peavad aru saama, et neil on olemas kõige tähtsam, mida inimene iganes oskab ihaldada, – vabadus. Meelelahutuseks annab president võimaluse imetleda jõukate kostüüme. Milleks veel leiba ja leivakõrvast nõuda, kui 1000-kroonise toimetulekutoetusest piisab täielikult kartulikoorte ostmiseks?

Eevi Geidik, pensionär Assamalla külast, Lääne-Virumaa

See oli küll rahvale näkku sülitamine

Ma pole suur telekavaataja, aga tähtsamad sündmused meie riigi ja rahva elus vaatan kindlasti ära. Nendest on vaieldamatult esikohal vabariigi aastapäeval toimuv. Minu tuttavate ringkonnas hinnatakse selle päeva kõige olulisemaks saateks aastapäevaaktust ja sellele järgnevat presidendil vastuvõttu.

Ka tänava läks see saade meeldivalt kuni hetkeni, mil kutsutud külaliste vastuvõtmise näitamise tekkis äkki mingi ragin, külaliste tervitamisest ei kuulnud enam mitte midagi ja hoopiski hakati täie häälega intervjuerima mõningaid külalisi. Tekkis mingi mölin, mis vihastas hingepõhjani. Ja

seda veel kolm korda järjest! Jube! See oli televaatajate mõnitamine.

Asjakorraldajad võivad muidugi vastu vaielda: pilti ju nägite! Aga see oli mingi kõrvalpala, ilma tekstita. Keda niiviisi tervitati, see jäigi teadmata. Kuna Venemaa suursaadik oli juba vastu võetud, jäin põnevusega ootama, kas Ukraina ja Gruusia saadik on ka kutsutud. Aga see jäigi teadmata. Nagu kõik teisedki, kes liikusid küll ekraaninurgas, kuid kelle kohta ei saanud midagi teada.

Televaatajana ma ei tea, kes selle rumaluse välja mõtles ja käiku lasi. Kahtlustan, et selle taga võis olla teine vastuvõtja

– proua Ilves, kes juba mullu tõstis häält, et kaamerate ja ajakirjanduse kaudu saab rahvas toimunust teada liiga palju üksikasju. Et president, keda hinnatakse rahvameheks, sellise rumaluse oleks lasknud teha, ei usu ma iialgi. Sellise saatesegaduse võis välja mõelda ka Rahvusringhäälingu juht Margus Allikmaa, püüdes „uuendusega“ kellelegi kangesti meeldida. Mul on ettepanek huumorisaate „Pehmed ja karvased“ tegijatele see teema oma saates lahti mängida – seda võiks üsna teravalt teha.

Endel Saar, ajakirjanikust pensionär, Kärdla

Presidendi aastapäevavastuvõtu dekoratsioonid läksid loomasöödaks

Kodanikel on sellise „toidukaätluse“ suhtes eriarvamus: Mis maksis 9662 poti köögiviljade ja maitsaimede kasvatamine külmal talvel säästusajal?

Rikuti eestlaste iidset tava, mis keelab toidukraami kasutada muuks kui kõhutäiteks. Seda õpetas omal ajal kool ja õpetab kirik, aga sellest ei hooli tänapäeva tin-

gel-tangeli korraldajad, isegi kõige kõrgemal tasemel. Seepärast jäi mõjuvalt kõlama Tiit Madissoni: „Häbi, häbi!...“ Grupp pensionäre, Tallinn

Peame hirmust vabaks saama

Kui 3. veebruari Kesknädalast lugesin Enel Altuse kirjutist „Alguses oli hirm, aga enam ei karda“, otsustasin, et küsin omalt poolt: miks meil ei aktsepteerita riigivastutuse seadust?

Selline seadus jõustus 2002. a. algul, kuid teadmine selle olemasolust, võimalustest oma õiguste eest seismisel sellele seadusele toetuda on ikka veel üsna tagasihoidlik. Pole kuulda olnud, et riigivastutuse seaduse alusel oleks kedagi vastutusele võetud. Ometi võiks see seadus inimesi senisest paremini kaitsta võimukandjate väärastumise eest, panna ametni-

kud nende süül tekitatud kahju omast taskust kinni maksma. Näiteks sain isiklikult kõrvetada, kui Eesti Vabariigi omandireformiseaduse asemel tehti otsus minu kahjuks kunagise Tallinna Kalinini rajooni nõukoguliku generaalplaani alusel ja ühele õiguse järgsele maaomanikule mängiti lõviosa minu krundist Kakumäel, kuhu mul oli rajatud viljapuuad (istandusrajatis).

Kõigest sellest lähtudes küsiks veel: miks meil ei hüvitata moraalset kahju? Riigikogu peaks vastu võtma mõnitamisvastase seaduse. Et liht-

inimesed, need meie riigi omad kodanikud, keda läheb eriti vaja valimiste ajal, kui iga hääle loeb, oleks alati kaitstud mõnitamise ja moraalse terroriseerimise eest, et asjaajamised ei rajaneks kodanike hirmutamisele ja ametnikud vastutaks oma tegude eest. Vaja ükskord lõpp teha ametnike psühhoterrorile!

Erich Kosenkranius, Tallinn

Eks proovige koolituda!

Kuidas see koolituste asi mul üle viskab! See, mida poliitikud aina kiidavad ja mis tegelikult ametlikult ammu juba Töötukassa poolt samahästi kui lõpetatuks kuulutatud. Seda juttu harimisest ja koolitamisest tuleb uksest ja aknast, aga kätte seda ei saa! Istun kodus, mandun ja aeg libiseb sõrmede vahelt, kuni on hilja... Miks just praegu nii tige olen?.. Vaatasin Pärnu Kutsehariduskeskuse veebilehte. Seni oli seal aeg-ajalt infot koolitusvõimaluste kohta. Nüüd ilutses aga kiri: „Töötukassa ei telli 2010. aastal koolitusi väljast. Võimalik on taotleda erialast täiendõpet – selleks on koolituskaart.“

See koolituskaart on tegelikult

mõttetu ja ka kättesaamatu, sest on mõeldud AINULT erialaseks täiendõppeks – s.t. kui oled matemaatik, siis paremaks matemaatikuks; kui koristaja, siis paremaks koristajaks; kui sibivedaja, siis veel paremaks sibivedajaks! Mul ametit pole, seega pole ka väljavaadet. Ma polnud mingi aeg seda lehte vaadanud. Seekord vaatasin, sest üks tuttav ütles: miks sa kursustele ei lähe? See ju tasuta ja kuna Pärnus, pole elamisele vaja lisaraha kulutada. Inimesed ei saa aru, et töötutele seda lihtsalt ei anta! On kursusi igasuguseid, aga ainult tingimusel, et sa pole töötuna arvel (s.t. oled koduperenaine või töötunimene). Eriti vastik on, kui netist loed arvamusi, et

praegused töötud õppida ega ka tööle minna taha, nad ju harjunud kriisini vähemalt kaks korda kõrgemat palka saama kui korralikud kõrgharidusega töötajad. Ka Ansip saab igal võimalusel ikka mainitud, et ju need töötud on paljuski endised ülbikud, suurepalgelised ehitajad... Krt!!! Tegelikult enamikul vedas, kui pooleni riigi keskmisestki palgast jõudsid... Saan aru, et võib öelda: riik ei peak kõike kandikule kätte tooma. Aga samas siin riigis see asi endale ise kuidagi kättesaadavaks teha on minu jaoks samahästi kui võimatu.

Murelik pärnulanna (nimi toimetusel teada)

Miks nad kirjutavad Kesknädalale?

Ühe kirjasatja hinnang: „Külma-, lume- ja infovangistus tekitab mõtteid. Pealegi sain hiljaaegu

ühest telefonikõnest (internetiga ma ei suhtle) teada, et mul on kaasmõtlejad. Sestap kirjutangi

Kesknädalale, mis ju Eesti esindamata inimeste ainus tribüün.“

Aatomielektriijaam Tallinna!

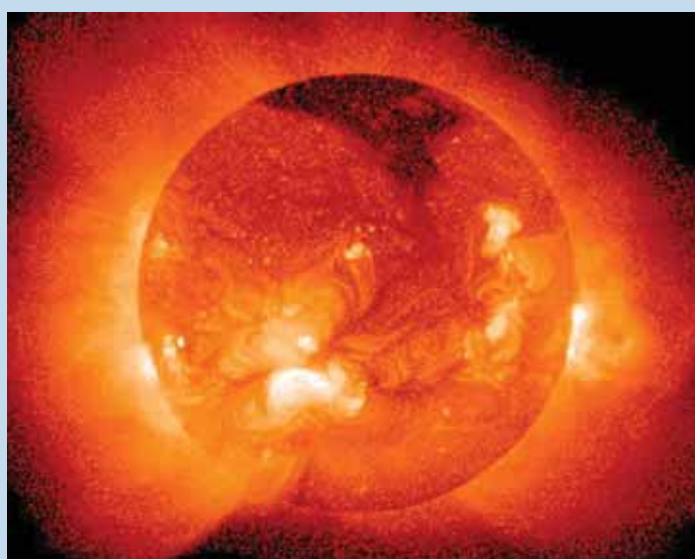
Erialalt olen elektriijaamade soojusenergeetiliste seadmete insener, kes töötanud Narva elektriijaamas. Minu talust Lõuna-Eestis vaadates paisavad mitmed suured asjad ära selgemini ja huvide konfliktki on välistatud. Võiksin ka otsustada, kuhu ehitada või kas üldse ehitada aatomielektriijaam (AEJ).

Et aatomikütus on tootjate ja poliitikute andmetel kõige odavam ja ohutum ning hästi keskkonnasõbralik, tuleks keskkonnasõbralikkuse veelkordseks suurendamiseks rajada AEJ jääksoojuse suurtele ärakasutajatele võimalikult lähemale. Kus on neid kõige rohkem? Tallinnas.

Väga sobivaid kohti leidub vähemalt kolm: Toompea ja Balti jaama vaheline ala, vana elektriijaama ja mere vaheline ala, Russalka ja Kadrioru lossi vaheline ala. Kõik need on ideaalilähedased: teenindavale personalile pole vaja ehitada eraldi linnakut (majutada saab nt Kalamaja piirkonda),

olemas on täiuslik infrastruktuur, töökoht käe-jala juures – paras kondijõul käia. Toompea lähedane või alune koht tagaks AEJ-le kindla turvatuse ning välistaks jaama mahamüümise kas börsil või niisama; jahutusvee saaks Snelli tiigist. Vana elektriijaama ja mere vahel saaks jahutus- ja kustutusveet võtta merest. Russalka lähised on aga eriti hästi turvatud ning jahutus- ja kustutusveet merest piiramatult saada (halvimal juhul on vaja inglikuju pöörata 180 kraadi).

Igatahes tuleks lõpetada Paldiski elanike traumeerimine kavaga ehitada AEJ Pakri saarele. See on täiesti sobimatu koht, sest jääksoojusega vee pumpamine Pakrilt Tallinna ja jahtunult Pakrile tagasi on kilplasilikult mõttetu ja kallis. Pakris toodetud jääksoojust ei saa kasutada isegi Paldiski sadamas jää sulatamiseks, sest see on niigi aastaringelt jäävaba. Küll aga tasuks Paldiskis asuv

Netipildil näha tuumaelektriijaama reaktori sisemust kogu oma kõrvetavas ilus.

“Eesti entsüklopeedia” selgitab, et enamik nüüdisaegseid tuumaelektriijaamu on kahe soojuskandjatorustikuga: esimeses ringlev soojuskandja (vesi, gaas, vedelmetall) annab reaktoris saadud soojuse aurugeneraatoris üle teise torustiku soojuskandjale (hrl. vesi-aur), mis läbib auruturbiini. Pärast Tšernobõli katastroofi (26. aprill 1986) on püütud luua nn passiivseid kaitsesüsteeme, mis avarii korral rakenduksid automaatselt. AEJ rakendamise üks keerukas probleem on tekkivate radioaktiivsete jäätmete ohutustamine (1 MW elektrivõimsuse kohta tekib aastas 0,1–1,3 m³ keskmise radioaktiivsusega jäätmeid). Esimene AEJ (võimsus 5 MW) lasti käiku 27.VI 1954 Obninskis (NSVL), järgmine (121 MW) 17.X 1956 Calder Hall'is (Suurbritannia).

väike ja suhteliselt uus (konserveeritud!) aatomijõujaam kasutusele võtta – väheseks elektritootmiseks ja linna kütmiseks ning Tallinnasse tehtava AEJ personali väljastõpetamiseks.

Tallinna AEJ omaks ülisuurt regionaalpoliitilist tähtsust, hajutades rahvastiku ühtlase-malt vabariigi piires laiali. Laisad ja lollid jääksid Tallinna, töökad ja elujaatavad tuleksid maale tagasi töökohti looma ja tootmist edendama. Isegi Tallinna–Tartu kiirtee ehitamine muutuks mõtteetuks – selle raha eest saaks valmis ehitada AEJ (s.t. investor olemas!).

Hävitatud oma hälli – talupoegliku kodukoha – ja unustanud maatööoskused, on Eestinn eliit jõudnud unistusi ehitada pisike AEJ. Idiootlikult elades ja majandades on Eesti rahvas, eriti tema paljukiidetud noor põlvkond, kes nõukogulikust elulaadist vabanenuna on saanud avatuks ja vabaks, jõud-

nud 150 000 töötuni ning põgeneb massiliselt välismaale. Kas riik kavatseb põgenikele maksta represseeritupensionit, kui nad pensionipõlves Eestisse tagasi tulevad? (Siberisse küüditamine tundub selle kõrval laheda naljana, kui kasutada tänapäeva noorte kõnepruuki ja meelde tuletada aastalõpu-teleasaadet „Tujurikkuja 2009“.)

Päris tõsiseks minnes: meil vedeleb taastuvat energiat, toitu ja vett igal pool, ainult tööd ja nutikut lähaks vaja. Töötud, laisad ja vegeteerivad „kultuuritegijad“ linnast välja – tervistavale tööle! Ees ootavad piiritu tööpõld ja mahajäetud majad kogu selles rüüstatud riigis. (Aga AEJ-le igal juhul minu kindel EI!)

Ü. P. Võrumaalt (Kirjutanu nimi ja aadress toimetusel teada.)

Iseolemise meeletu vaev

Neile, kes minevikku ei taha mäletada... 2. osa

Veel kümme aastat, ja võime tähistada Eesti Vabariigi esimest suurjuubelit. Kui Vabadussõda kaasa arvata, oleme üle elanud kaks suurt sõda ja pool sajandit okupatsiooni ning olnud kaks korda kakskümmend aastat peremehed. Tegime suuri tegusid iseseisvust kätte võideldes, rahulepingut sõlmides, oma riiki asutades ja arendades. Uskumatult edukad olime, kui vägivaldlast ja vereta võitlusele endale kätte taasiseisvumise.

KERSTEN SAAR

Tallinna Ülikooli politoloogia õppejõud
Isamaa ja Res Publica
Liidu liige
IME Probleemnõukogu liige

Algus 24. veebruari
Kesknädal

Siimaani püsis Probleemnõukogus veel üksmeel

Mida sügavamale majanduse ja sotsiaalelu strateegilistesse probleemidesse süveneti ning mida konkreetsemaks muutusid lahendamist vajavad küsimused, seda selgemini kujunes välja kaks lähenemisuunda.

Esimese, n-ö ratsionalistliku suuna nägemust jäid esindama kahe kõrgkooli ning Teaduste Akadeemia majanduse ja juhtimisala spetsialistid. Humanitaar- ja sotsiaalteaduste esindajad aga jäid esindama oma-moodi rahvusromantilist nägemust.

Konsensus oli veel ühes, minu hinnangul väga tähtsas, isegi fundamentaalses küsimuses. Nimelt: kujundada vabale turumajandusele ja demokraatialle tuginev kodanikuühiskond. Kõik vandusid, vasaku käe kaks sõrme püsti, et mitte mingil tingimisel ei kujunda me taas „sotsialistlikku supikatelt“, kuhu koondatakse maksud ning kust „targad poliitikud“ oma äranägemist mööda kõigile õiglaselt hüvesid jagavad. Selle raja lõpus terendanuks jälle „kommunistlik koonduslaager“, kus kõik on reguleeritud ja kontrollitud, liikumisvabadus piiratud, elu-ruumi ja elatusvahendeid vaid hingespüsimiseks. Lühidalt, IME sotsiaal- ja kultuuripoliitika nägi eesmärgina „ametkondlike privileegide kaotamist ühiskondlike tarbimisfondide kasutamisel ning lõpu tegemist raiskamisele ja rahva vara ebaproduktiivsele kasutamisele administratiiv-haldusaparaadi ja ametkondliku bürokraatia huvides“. (Minu kokkuvõtlik osundus tekstile.)

Majandus ja ühiskond

Vabariiklike institutsioonide tegevus pidi piirduma riikliku poliitika väljatöötamisega ning selle realiseerimisega üleriigiliste programmide loomise ja finantseerimisega. Riik kehtestab mängureeglid. Majandus areneb vabaturu, ühiskond demokraatia põhimõtete järgi. Ettevõtlus peab olema moraalne, poliitika – eetilise. Ilma moraali ja eetikata on allakäigutreppe lühike. Algab see kaosest, jätkub anarhiaga, kus kuritegelikud struktuurid ja korruptiivsed rühmad põimuvad, päädib aga kõik totalitarismis.

Rahvusliku taasiseisvumise eufoorias neile hoiatustele ei osutatud erilist tähelepanu. Rahustuti mõttega, et kui probleemid kerkivad, küll need siis lahendatakse.

Kui nüüd tagasi vaadata arengutele, mis NL-i endistes vabariikides viimastel kümnenditel on toimunud, siis tuleb uhkust tunda, et kuigi me pole just „puhaste paberitega“ pääsenud, on kaotused ehk jäänud „lubatud vea piiresse“. Oleme demokraatiat mõistnud absoluutse õigusega rahvast teenida ja head teha, mitte kui õigust omahuvist lähtudes teha, mis pähe tuleb.

Õhuke riik

Riigile delegeeriti ühiskonna arengu regulatiivsed funktsioonid. Projekti lõppdokumendis on toodud valitsus seitsme ministereeriumiga ning funktsionaalsete riigiasutuste ja ametitega nende alluvuses. Kerge, dünaamiline ja efektiivne riigiparaat. Ei mingit ülejuhtimist. Just nimelt „õhuke riik“, mis nüüd on saamas halvustava kõnevarjundi.

Riigieelarvest oli kavas finantseerida vaid ühiskondliku elu mõnda valdkonda: baasharidust, fundamentaaluuringu, tippkultuuri, tervishoidu, noorsoosporti, remigratsiooni ja immigrandite adapteerimist, pensione. Muud sotsiaalpoliitika valdkonnad pidid saama vahendeid riigi poolt või riigi kaasabil moodustatud fondidest ning projektide kaudu. Riik lahutatakse ettevõtlusest ja äriühingute operatiivsest juhtimisest. Oli põhimõte, et riigi valdusse ja riigi kontrolli alla peavad jääma rahvusliku majanduse strateegilised võtmevaldkonnad: energeetika, õhu-, mere- ja raudteetransport, side, finantssektor. Nende arengu rahastamist võis ette kujutada vaid ühisettevõtluse ja rahvusvaheliste koostöölepingute kaudu.

See oli 1988. aastal. Ja kaitsekulutustest ei sõnagi.

Raha

Rahandus ja raharinglus on majanduse õige korraldamise alus. Tähelepanuväärne on toonane tõdemus, et varasema praktika järgi oli püütud raharinglust korrastada tootmise kaudu; õigem aga oleks raha abil korrastada majandamist. Seda võis mõista ka kui vihjet oma rahvuslikule konverteeritavale valuutale. Situatsioon polnud siiski veel küps. IME tagamiseks pakuti välja skeem, mille järgi NL-i valitsus kehtestaks ja riigipank tagaks Eesti jaoks uue raha – koru.

Edasi. NL-i riigipanga tagatisest loobumine on mõeldav, kuid ebaotstarbekas.

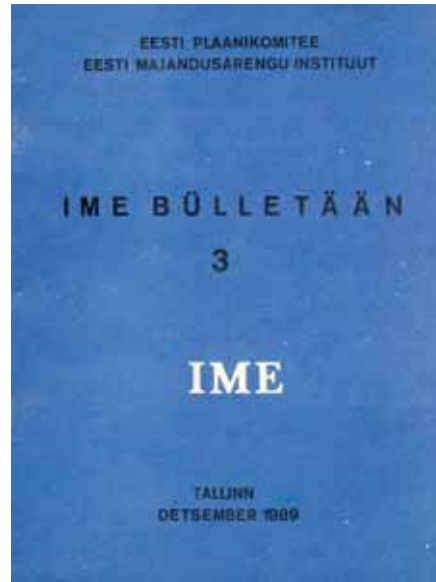
Ja siis, kui NL-i valitsus ei nõustu korut tagama, tuleb Eesti regiooni majanduse kaitseks võtta kasutusele teiste valuutade vastu mitte vahetatav kroon. Emitendiks ja kursi määrajaks pidi saama Eesti Pank. Hiljem toimus kõik palju ladusamalt. See oli ehk üks vähesed valdkondi, kus Eesti väiksusest oli kasu. Meie plaanidest võtta kasutusele oma valuuta ja luua oma pangasüsteem suhtuti Moskvas veel heatahtliku muigega. Kolleegid NL-i välismajandus- ja väliskaubanduspangast, kellega tööalasel suhtlesin, tahtsid ikka ja jälle kuulda „neid toredaid lugusid Eesti oma pangast ja oma valuutast“.

Vene inimese silmaga polnud Eestis, mis teadagi on kõigest sama suur kui Moskva üks linnaosa, võimalik selles valdkonnas midagi tõsist teha. Tartu Kommertspank sai sildi „eksperimentaalne“ ja selleks anti luba, olgugi et see võttis aega. Tallinna Pangaga oli juba raskem. Miks kaks panka, kas teine ei võiks olla Tartu Kommertspanka pangakontor või filiaal?.. Kroonisse suhtuti esmalt siira huumoriga: „Kuulge, eestlased, teie kroonil saab olema numismaatiline väärtus!“ Edasi läks asi tõsisemaks: „Ärge lootkegi, et te meilt veel mingit valuutat saate!“ Saime hakkama. See oli tõesti suur-suur ime.

Pealinn, Põhi ja Lõuna

Regionaalpoliitika ja haldusterritoriaalne juhtimine olid valdkonnad, kus tuli ilmsiks arvamus- ja spekter. Üsna populaarne oli ettepanek säilitada toonane rajoonijärgne jaotus. Selles oli oma ratsionaalne sisu. Nii oleks haldusreform võinud piirduda üksesilte vahetusega ja kirjababerite trükkimisega. Teine tähtis moment oli aga see, et vene elanikkond ei neelanud alla tagasipöördumist vanade valdade ja maakondade juurde. See oleks olnud ilmne NL-i lammutamise... *Kakoi volost?... Kakoi ujezd?* Teine äärmus pidas õigemaks esimese vabariigi aegse haldusterritoriaalse jaotuse taaskasutusele võtmist.

Minimalistid tegid ettepaneku rakendada kujunenud majanduslikule struktuurile tuginev administratiivne jaotus. Selle

Isemajandava Eesti dokumentide kogumikke on täna põnev uurida: unistuste ja reaalsuse vahel laiutab kuristik.

järgi oleks vabariik jaotatud kolmeks: pealinn koos majanduspiirkonnaga, tööstuslik Põhi ja põllumajanduslik Lõuna.

Need, kes ennustasid Narva piirkonna võimalikke eraldumispüüdlusi ja joonistasid seinte tont, soovitasid Kirde-Eesti omaette üksuseks kujundada – juhuks, kui tuleks ette võtta mingeid „amputeerimisi“. Järgnesid ettepanekud moodustada omaette territoriaalseteks üksusteks Pandivere ja Lahemaa, Kesk-Eesti, Lääne-Eesti ja saared jne. Siit edasi oli valdade jamaakondade taastamine muidugi loogiline lahendus.

Millest aga kindlasti ei räägitud, oli see, et meil peaks sündima 230 kohalikku omavalitsust. Ka ei osatud näha omavalitsusi poliitiliste jõudude võimalike tugipunktidena, mis lõppkokkuvõttes muudab haldusterritoriaalse juhtimise kohmakaks, kulukaks ja ka ebaefektiivseks.

Kuidas juhtida riiki

Diskussioon sai hoogu, kui teemaks tõusis riigi juhtimine. Parlament (Riigikogu) muidugi peab olema. Üks ratsionaalsemaid ettepanekuid oli moodustada Riigikogu maakondade esindajatest. Nii oleks Riigikogu saanud 30–50-liikmeline. Need oleks olnud kohtadel valitud ja lähetatud; kvalifikatsiooni, kogemuste jm vaimuomaduste poolest väärivad rahvaesindajad. Kuigi erakondi, ametiühinguid ja muid poliitilisi huvigruppe polnud siis veel „leiutatud“, langes valik n-ö euroopaliku parteipoliitilise parlamentarismi kasuks. Leidus hoiatajaid, et autokraatia on kiirem võrsuma miljonilise väikerahva kui kümnemiljonilise suurrahva juures. Meil oli häid ja kogunud kolhoosiesimehi, kuid ei ühtki kogunud presidenti. Üsna üksmeelne oli nägemus, et riigiparaat võiks ja peaks olema nii kompaktna kui euroopaliku demokraatia traditsioonid lubavad. Seitse ministereeriumi ja 50-liikmeline Riigikogu olnuks toona komp-

romiss. Tegelikult võinuks tillukest Eesti riiki juhtida ka ühe kirjutuslaua tagant. Sedagi on ajaloos tehtud. Veelgi enam, meie maad ja rahvast on ka sadulast juhitud.

Põhjamaine heaoluühiskond

See oli kauge unistus ja eesmärk. Kuid sotsiaalset „põrandat“, millest ka kõige õnnetum inimene läbi ei vaju, ei looda mõne aastaga, vaid inim põlvedega. Tõusis loosung „Päästke enast, kes päästa suudab!“. Esmaolulised sotsiaalsed probleemid tuli lahendada kohe, üleminekuaega

polnud. Tervishoiu, hariduse, pensionikindlustuse ja lasterikaste perede probleemid. Lauas olid karmid küsimused: Mitut haiglat, ülikooli, üldhariduskooli jne 1,3 miljonit eestimaalast vajavad? Mitut haiglat, ülikooli, üldhariduskooli jne suudab pool miljonit töötavat eestimaalast üleval pidada?

Kumb von parem: kas mõni tippvarustus haigla või palju mingil tasemel haiglaid? Kallid sisekaitsestruktuurid...

Selliste eksistentsiaalset laadi küsimuste loetelu oli pikk. Kuidas neile küsimustele ka poleks vastatud, riigil vahendeid polnud. Neid polnud ka silmapiiril. Lahendusi võis pakkuda vaid eraalgatus, abiks erakapital. Selleks oleks aga olnud vaja ostujõulist ühiskondlike teenuste tarbijat. Siit põhimõte: maksutase peaks olema madal, jättes palgasaajale raha taskusse. Raha pidi saata omanikku. Ühiskondlike teenuste eest maksab see, kes neid tarbib. Kuid ka sellele ei saanud kohe veel lootuda. Läks aastaid, enne kui eraülikoolid ja erahaiglad jmt said teoks.

„Test Site Estonia“

Meie majandusliku mõttearendus oli pendel liikunud ühest äärmusest teise. Tsentraalselt plaanimajanduselt neoliberalism, mis deklareerib turu absoluutset liberaliseerimist. Ei mistahes proteksionismile! Kõik, mis turgude avanemist võiks takistada, tuleb kõrvaldada! Kõike, mis ettevõtlikku aktiivsust võiks kannustada, tuleb rakendada! Et stabiilselt madalad maksud, uste avamine kapitali, kaupade ja tööjõu liikumisele ergutab majandust, polnud uudis. Rooma kokkulepetest peale polnud Euroopa riigid siiski mitte alati neid üllaid põhimõtteid austanud. Meetmeid turgude avamiseks oli rakendatud valikuliselt. Meil polnud palju aega oma ettevõtmiste vilju oodata. Jõulisi muutusi vajaksime kohe. See eeldas otsustavat tegutsemist. Meie sammud pälvivad tähelepanu ja mitmel

puhul ka järgimist. Mitte hetkega, kuid mõni aasta hiljem saigi meist üleminekuühiskonna katsepõlagoon, üsna edukas selline.

Rahvas on nii rikas, kuipalju on tal rikkaid

... mitte aga nii rikas, kui vähe on tal vaeseid. Vaesus on statistiline, vaeseid on alati ja igas ühiskonnas. Rikkus on substantsiaalne, seda saab hinnata ja mõõta. Rikkust saab juhtida. See tõdemus on nopitud diskussioonist teemal: „Kas iseseisvuse kätte võitnud Eestis tuleks alustada vaesuse vastu võitlemisest või hoopis rikkuse loomisest?“ See diskussioon püsis elus palju aastaid. Ei olnud kerge leppida kokku ka selles, kas me vene ajal olime võrdsest rikkad või võrdsest vaesed.

Aga... Eestlane ei tahtnud olla vaene, eestlane tahtis saada rikkaks. Et vaesust likvideerida, tuli luua rikkust. Teisisõnu, rahvale tuli avada võimalused ning luua tingimused rikkuse loomiseks. Oleme selles olnud edukad. Rikaste TOP 500 lõpeb 60 miljoni krooni juures.

Natuke rase ei saa olla

Rase kas ollakse või ei olda. Seegi tore kujund on tollest ajast ja tähendas seda, et kui iseseisvuse nimel midagi ette võetakse, tuleb seda teha jõuliselt ja viia eduka lõpuni. Raskeim valikutest oli see, milline taktika valida NL-ist eraldudes. Kas kohe ja täielikult? Või teatud ülemineku- perioodiga variant? See oli keeruline küsimus, sest peaaegu kõik eluvaldkonnad olid mingil määral sõltuvad suhetest NL-iga. Majandus paneb kõik paika praegu ja pani ka siis. Emotsioonidele ruumi polnud. Sõltumatu kas ollakse või ei olda. Et uus saaks sündida, peab vana surema. Küsimus on aga elus tänini. Ikka kuuleb nostalgilisi igatsusi idaturu ja „vanade heade aegade“ järele.

Et... Kas see on Eesti, mida me tahtsime? Ei ole. Praegune Eesti on parem, palju parem, kui 20 aastat tagasi oskasime või julgesime tahta. Oleme loonud majanduslikult ja sotsiaalselt igati euroopaliku Eesti. Elukvaliteedi indeksid viitavad edule ka selles meile kõigile nii tähtsas valdkonnas. Oleme suurte rahvusvaheliste organisatsioonide (ÜRO, Euroopa Liit, NATO) täisliikmed. Meil on usaldusväärne EEK. Ja EURO asub käeulatuses. Need on alles esimese paarikümne iseseisvusaasta saavutused. Professor Rein Taagepera andis meile tagasi ilusa sõna „koosmeel“. Oleks kahju, kui me selle esimeses kurvis kaotaksime.

**Lugupeetud lugejad!
Millised on teie mälestused ja meenutused mineviku sellest järgust?**

11:30	Austraalia supermodell*
12:30	Tähed muusikas*
13:25	Top Shop
13:40	Inga Lindström - Otsustamise suvi*
15:20	Tee õnnele, 190
16:10	Saint Tropez, 441/464
17:10	McLeodi tütreid
18:00	Meedium
18:50	Üks teist
19:15	Austraalia supermodell
20:15	Oprah
21:05	Naiste salajased elud
21:55	Da Vinci juurdlus
22:45	Põrgulikud pruudid 3
23:35	Meedium*
0:20	Reporter
1:10	Night Chat
5:00	After Chat
5:55	Uudised vene keeles
6:25	Victoria*, 87/171
7:10	McLeodi tütreid*
8:00	Saint Tropez*, 441/464
9:00	Oprah*
9:45	Top Shop
10:00	Victoria, 88/171
10:50	Kodusaade*
11:30	Austraalia supermodell*
12:30	Kokasaade - Lusikas*
13:15	Top Shop
13:30	Mängufilm Tõsta häält*
15:20	Tee õnnele, 191
16:10	Saint Tropez, 442/464
17:10	McLeodi tütreid
18:00	Meedium
18:50	Üks teist
19:15	Austraalia supermodell
20:15	Oprah
21:00	Alasti kaunitar
21:55	Aafrika südames
22:45	Pushing Daisies
23:35	Meedium*
0:20	Reporter
1:10	Night Chat
5:00	After Chat

KOLMAPÄEV 10.03

5:55	Uudised vene keeles
6:25	Victoria*, 88/171
7:10	McLeodi tütreid*
8:00	Saint Tropez*, 442/464
9:00	Oprah*
9:45	Top Shop
10:00	Victoria, 89/171
10:50	Hooaeg*
11:30	Austraalia supermodell*
12:30	Briti selgeltnägijate tuleproov*
13:25	Top Shop
13:40	Da Vinci juurdlus*
14:30	Naiste salajased elud*
15:20	Tee õnnele, 192
16:10	Saint Tropez, 443/464
17:10	McLeodi tütreid
18:00	Meedium
18:50	Üks teist
19:15	Austraalia supermodell
20:15	Oprah
21:05	Superlapsehoidja
21:55	Meie salajane elu
22:45	Kuulsuste ekstreemsused
23:35	Meedium*
0:20	Reporter
1:10	Night Chat
5:00	After Chat

NELJAPÄEV 11.03

5:55	Uudised vene keeles
6:25	Victoria*, 89/171
7:10	McLeodi tütreid*
8:00	Saint Tropez*, 443/464
9:00	Oprah*
9:45	Top Shop
10:00	Victoria, 90/171
10:50	Nigella ampsud*
11:25	Austraalia supermodell*
12:25	Põrgulikud pruudid 3*
13:15	Top Shop
13:30	Aafrika südames*
14:25	Alasti kaunitar*
15:20	Tee õnnele, 193
16:10	Saint Tropez, 444/464
17:10	McLeodi tütreid
18:00	Meedium
18:50	Üks teist
19:15	Austraalia supermodell
20:15	Oprah
21:00	Mängufilm 88 minutit
22:50	Mängufilm Hokibeibed
0:15	Meedium*
0:55	Reporter
1:45	Night Chat
5:00	After Chat

REEDE 12.03.10

5:55	Uudised vene keeles
6:25	Victoria*, 90/171
7:10	McLeodi tütreid*
8:00	Saint Tropez*, 444/464
9:00	Oprah*
9:45	Top Shop
10:00	Victoria, 91/171
10:50	Ostuhetk
11:20	Austraalia supermodell*
12:20	Meie salajane elu*
13:20	Top Shop
13:35	Kuulsuste ekstreemsused*
14:30	Superlapsehoidja*

15:20	Tee õnnele, 194
16:10	Saint Tropez, 445/464
17:10	McLeodi tütreid
18:00	Meedium
18:50	Üks teist
19:15	Austraalia supermodell
20:15	Oprah
21:05	Mängufilm Vabamõtleja
23:00	Seksi õppetunnid
23:55	Meedium*
0:40	Reporter
1:30	Night Chat
5:00	After Chat

LAUPÄEV 13.03

7:00	Uudised vene keeles
7:30	Top Shop
7:45	Mängufilm Tõsta häält*
9:40	Tantsi, kui oskad! 3
10:30	Top Shop
10:45	Põrgulikud pruudid 3*
11:40	Mängufilm Hokibeibed*
13:10	Mängufilm Vabamõtleja*
15:10	Da Vinci juurdlus*
16:00	Aafrika südames*
16:55	Meie salajane elu*
17:50	Superlapsehoidja*
18:40	Alasti kaunitar*
19:35	Ellujääja
20:05	Inga Lindström - Sandbergeni ime
21:40	Briti selgeltnägijate tuleproov
22:30	Seksi õppetunnid*
23:20	Mängufilm Hiigellaine, 1/2
0:50	Reporter+
1:20	Night Chat
5:00	After Chat

PÜHAPÄEV 14.03

7:15	Uudised vene keeles
7:45	Top Shop
8:00	Inga Lindström - Sandbergeni ime*
9:40	Tantsi, kui oskad! 3 E
10:30	Top Shop
10:45	Kodusaade
11:30	Nigella ampsud
12:00	Kokasaade - Lusikas
12:45	Hooaeg
13:30	Oprah*
17:40	Kuulsuste ekstreemsused*:
18:30	Naiste salajased elud*
19:20	Briti selgeltnägijate tuleproov*
20:15	Tähed muusikas
21:05	Mängufilm Sūdamepiinad
22:40	Mängufilm Hiigellaine, 2/2
0:10	Reporter+
0:40	Night Chat
5:00	After Chat

TV 3

ESMASPÄEV 08.03

06.15	Multifilm Titaanide klass
06.40	Multifilm Mikihir ja sõbrad
07.05	Multifilm Käsna kalle Kantpüks
07.30	Multifilm Avatar
07.55	Talutsutamatu hing*
08.55	Kirgede torm*
09.55	Vaprad ja ilusad*
10.20	Kodu keset linna*
10.50	Zorro: möök ja roos
11.45	Top Shop
12.10	Kättemaksukontor
13.10	Monk
14.05	H2O - Merineitsid
14.35	A-Rühm
15.30	Kodu keset linna
16.30	Talutsutamatu hing
17.30	Vaprad ja ilusad
17.55	Kirgede torm
18.55	TV3 uudised
19.30	Kodu keset linna
20.00	Kõige naljakamad koduvideod
20.35	Raport
21.05	C.S.I. Miami
22.00	SUUR FILM: Bridget Jones
00.05	C.S.I. kriminalistid
01.05	Miami Vice
02.00	NYPD Blue
02.50	Telejazz Live
04.50	Kõige naljakamad koduvideod*
05.20	Raport*
05.45	TV3 uudised

TEISIPÄEV 09.03

06.15	Multifilm Titaanide klass
06.40	Multifilm Mikihir ja sõbrad
07.05	Multifilm Käsna kalle Kantpüks
07.30	Multifilm Avatar
07.55	Talutsutamatu hing*
08.55	Kirgede torm*
09.55	Vaprad ja ilusad*
10.20	Kodu keset linna*
10.50	Zorro: möök ja roos
11.45	Top Shop

12.10	C.S.I. Miami
13.10	Suhkruhertsogid:
14.05	H2O - Merineitsid
14.35	A-Rühm
15.30	Kodu keset linna
16.30	Talutsutamatu hing
17.30	Vaprad ja ilusad
17.55	Kirgede torm
18.55	TV3 uudised
19.30	Kodu keset linna
20.00	Kaua võib
20.30	Dr House
21.30	Mängufilm Kiirus 2:
23.50	C.S.I. kriminalistid
00.50	Pögenemine
01.40	NYPD Blue
02.25	Kaua võib*
02.50	Telejazz Live
04.55	Stop!*
05.20	Kaua võib*
05.45	TV3 uudised

KOLMAPÄEV 10.03

06.15	Multifilm Titaanide klass
06.40	Multifilm Mikihir ja sõbrad
07.05	Multifilm Käsna kalle Kantpüks
07.30	Multifilm Avatar
07.55	Talutsutamatu hing*
08.55	Kirgede torm*
09.55	Vaprad ja ilusad*
10.20	Kodu keset linna*
10.50	Zorro: möök ja roos
11.45	Top Shop
12.10	Dr House
13.10	Täitsa tavaline mees
14.05	H2O - Merineitsid
14.35	A-Rühm
15.30	Kodu keset linna
16.30	Talutsutamatu hing
17.30	Vaprad ja ilusad
17.55	Kirgede torm
18.55	TV3 uudised
19.30	Kodu keset linna
20.00	Unistuste printsess
21.00	Elu veinimõisas
22.00	Pögenemine
23.00	Kõik mängus!
00.00	Top Gear
01.10	Kandid
02.00	Mis toimub?*
02.25	Kuni surm meid lahutab
02.45	Telejazz Live
04.50	Top Gear*
05.45	TV3 uudised

NELJAPÄEV 11.03

06.15	Multifilm Titaanide klass
06.40	Multifilm Mikihir ja sõbrad
07.05	Multifilm Käsna kalle Kantpüks
07.30	Multifilm Avatar
07.55	Talutsutamatu hing*
08.55	Kirgede torm*
09.55	Vaprad ja ilusad*
10.20	Kodu keset linna*
10.50	Zorro
11.45	Top Shop
12.10	Unistuste printsess*
13.10	Võta või jäta*
14.05	H2O - Merineitsid
14.35	A-Rühm
15.30	Kodu keset linna
16.30	Talutsutamatu hing
17.30	Vaprad ja ilusad
17.55	Kirgede torm
18.55	TV3 uudised
19.30	Kodu keset linna
20.00	Stiilipäevik
20.30	Grey anatoomia
21.30	Kättemaksukontor
22.30	Värske Ekspress
23.30	Päästjad
00.30	Vastasseis
01.20	Jäljetult kadunud
02.05	Värske Ekspress*
02.55	Telejazz Live
04.55	Stiilipäevik
05.20	Naistemaailm*
05.45	TV3 uudised

REEDE 12.03

06.15	Multifilm Titaanide klass
06.40	Multifilm Mikihir ja sõbrad
07.05	Multifilm Käsna kalle Kantpüks
07.30	Multifilm Avatar
07.55	Talutsutamatu hing*
08.55	Kirgede torm*
09.55	Vaprad ja ilusad*
10.20	Kodu keset linna*
10.50	Zorro
11.45	Top Shop
12.10	Värske Ekspress*
13.10	Kättemaksukontor*
14.05	H2O - Merineitsid
14.35	A-Rühm
15.30	Kodu keset linna
16.30	Talutsutamatu hing
17.30	Vaprad ja ilusad
17.55	Kirgede torm
18.55	TV3 uudised
19.30	Kodu keset linna
20.00	Võta või jäta
21.00	Mis toimub?

21.30	NCIS: Kriminalistid
22.30	Mängufilm Läbi raskuste
00.40	Mängufilm Huntide vennaskond
03.25	Mängufilm Igby meeleu teekond
05.10	TV3 uudised

LAUPÄEV 13.03

05.40	Kirgede torm
07.20	Multifilm Teismelised ninjakilpkonnad
07.45	Multifilm Phineas ja Ferb
08.10	Multifilm Eriagent Oso
08.35	Multifilm Roosa panter
09.00	Multifilm Bakugan
09.30	H2O - Merineitsid
10.00	Head isu*
10.30	Stiilipäevik
11.00	Nurgakivi
11.30	Saatejuht Priit Valge
12.00	Naistemaailm
12.00	Grey anatoomia
13.00	Kättemaksukontor*
14.00	Dokumentaalfilm Pixari lugu
15.45	Mängufilm Bobby
18.00	Homsed uudised
18.55	TV3 uudised.
19.30	Nädalalõpp
20.30	Vilde tee
20.30	Mängufilm Tuletõrjedepoo koer REXX
22.45	Mängufilm Pögenev pruut
01.00	Mängufilm Pruutneitsi
03.00	Mängufilm Linnugripp - viirus taevast
04.20	Nurgakivi*
04.45	Head isu*
05.10	TV3 uudised.
	Nädalalõpp

PÜHAPÄEV 14.03

05.40	Kirgede torm
07.20	Multifilm Teismelised ninjakilpkonnad
07.45	Multifilm Phineas ja Ferb
08.10	Multifilm Eriagent Oso
08.35	Multifilm Roosa panter
09.00	Multifilm Bakugan
09.30	H2O - Merineitsid
10.00	Mängufilm Ajalehepoisid
11.30	Vilde tee*
12.25	Unistuste printsess*
13.25	Kõige naljakamad koduvideod*
13.55	Stop!
14.25	Genfi autonäitus 2010
14.55	Vormel-1 MM
17.00	Mängufilm 13. sõdalane
18.55	TV3 uudised.
19.30	Nädalalõpp
20.25	Monk
20.25	Mängufilm Kariibi mere piraadid
23.15	Mängufilm Isepäine vandekogu
01.40	NCIS: Kriminalistid
02.30	Telejazz Live
04.30	Genfi autonäitus 2010*
04.55	NCIS: Kriminalistid: Ohtlik mäng*
05.45	TV3 uudised.
	Nädalalõpp

TV 14

ESMASPÄEV 08.03

00:00	Info TV
18:30	Eestlased Ameerikas, 23/26
19:00	Eestlased Ameerikas, 24/26
19:35	Tule metsa 8
20:00	EMT Estoloppet Viru Maraton
20:15	Pealinnapilt
20:45	Jalgpall
22:45	Pealinnapilt*
23:10	Info TV

TEISIPÄEV 09.03

00:00	Info TV
18:15	Pealinnapilt*
18:40	Eesti MV jalgpallis I
20:50	Lõunalaius 4.
21:20	Pealinnapilt*
21:45	Tule metsa 8
22:10	Spordilood
22:35	EMT Estoloppet
22:50	Info TV

KOLMAPÄEV 10.03

00:00	Info TV
18:30	SEB Kõrvemaa suusamaraton
18:50	Loomade keel
19:20	Vastuargument 7/2008
19:50	Pealinnapilt*
20:15	SEB Kõrvemaa suusamaraton

20:35	Eesti MV jalgpallis
22:40	Spordilood
23:05	Info TV

NELJAPÄEV 11.03

00:00	Info TV
18:30	Teaduse saladused
19:00	Pealinnapilt*
19:25	Tulest tulnud.
20:30	Sūdamejuust
21:00	Jalgpall.
23:05	Info TV

REEDE 12.03

00:00	Info TV
18:30	Eesti MV jalgpallis
20:35	Eestlased Kremli.
21:40	Firmaspordi talimängud 2009
22:10	E-Piim Põltsamaa meierei 100
22:30	Spordilood.
22:55	Info TV

LAUPÄEV 13.03

00:00	Info TV
16:55	Eesti MV
19:05	Pool-Piljard. 10-palli Eesti
	Meistrivõistlused</

